Է. ՏԱՐԻ 1890 — ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 27 ԱՀԵԿԱՆ 4382 — Հ. Տ. 4 ՄԱՅԻՍ 1890 — Ն. Տ. 16 ՄԱՅԻՍ 1890 — ՀԻՋՐ. 27 ՐԱՄԱԶԱՆ 1307 — ՈՒՐԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ԱՆԴԻՄԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԵՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԹԵՐԹԱՏՈՒՆ ՕՐԱԳՐԻ Գալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعليه‌ده غلطه‌ده نورادونكيان خانده آره‌وك غزته‌سى اداره‌سنه

Direction du Journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԻՆՆԵՐԻ ԳԻՆԸ

Կ. Պոլսոյ համար տարեկան	180
» »	80
» »	40
Դուրսը »	200
» »	100
Օտար երկիրներ	56
» »	28

Դուրս գրվածները [illegible] տարբեր Տնօրենութեան վրայ և նամակագրութեան, գրված համար իմա գրութիւն եւ լրագիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 4 ՄԱՅԻՍ, 1890

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Լոնտոնէ կը հեռագրուի թէ Գերմանիոյ կառավարութիւնն հարցուցեր է անգլիական կառավարութեան թէ նոր սպառազինութիւններն որոց ձեռնարկած է և նորանոր մարտանաւուց շինութիւնն որուն սկսուած է անգլիական նաւտորանաց մէջ՝ կարելի՞ է փութացուին և որոշեալ ժամանակէն յառաջ աւարտին։

Այս լուր, Լոնտոնի մէջ տարածուելով, բաւական սրտայուզութիւն պատճառեր է։

Գերման քաղաքականութեան հիմնական կէտերէն մին, Վիլհելմ Բ. կայսեր օրով, Անգլիոյ հետ նիզակակցութեան մը կամ գէթ անդիր համաձայնութեան մը կնքումն է, և որպէս զի Գերմանիա այս գործը ժամ յառաջ ի գլուխ հանելու հարկ տեսնէ, մնաւոր ապագայի մասին անվստահ պէտք է լինի։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

Զարն, երմնական նախարար Պ. Վիշնիկրաձքիի և արտաքին գործոց նախարար Պ. Կիրսի տեղեկագրաց համաձայն, Ռուսիոյ մը ստորագրեց, որով կ'արտօնէ Ֆրանսական ցուցահանդէսի մը բացումն ի Մոսքուա, Հրամայելով առ այս պէտք եղած պետական չէնքերն ու գետինն, որք 1882ին ուրիշ ռուսական ցուցահանդէսի մը բացման գործածուած էին։

ՋԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՕՐԻՆՔԻ Ի ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Վիլհելմ կայսր ջերմ փափաքող է զինուորական նոր օրէնքին ժամ յառաջ քուէարկման։ Ռայխսթակի դիւանին անդամներն ընդունելով, ըսաւ. «Մինչեւ ցարդ սպայներուս թող չտուի որ գրիչ առնուն և լրագրաց մէջ պայծառանեն զինուորական նոր օրէնքն, ընդդիմադիր լրագրաց քննադատութիւնները հերքելու համար։ Բայց պիտի հարկադրիմ այս արգելքը բառնալ, եթէ Խորհրդարանի նախագահը ի բենց իշխանութիւնն ի գործ չդնէն, որպէս զի վերջ մը տուի լրագրական քննադատութեանց»։

Ֆրայդիկիր Զիմմերմանն, արմատական լրագիրը, Պ. Ռիխթերի թերթը, սոյն կայսերական բանից վրայ գրելով, կը յիշեցնէ թէ լրագրութիւնը չի կրնար հրաժարիլ ամեն օրինագիծերը քննադատելու իրաւունքէն, և զինուորական օրինագիծը բացառութիւն չէ։ Լրագրութիւնն իրաւունք ունի խօսելու օրինական առաջարկի մը վրայ, որ 18,000 մարդիկ եւս երկրագործութենէ և արհեստագործութենէ կը կորզէ, և ժողովրդեան վրայ 18 միլիոն մարքի նոր տուրք մը կը դնէ զինուորական ծախուց փոխարէն։

ՕԼԱՒԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Լէմպերկէ կը գրուի թէ Ռութինք, այսինքն Աւստրիոյ հպատակ Ռուսք, որոշած են ի մօտոյ սլաւական ժողով մը գումարել, որոյ պաշտօնը պիտի լինի միօրինակ այբուբէն և լեզու մը սահմանել գրական և գիտական գրեանց համար զորս Սլաւք գրեն ի վայելս Սլաւաց։ Աւելորդ է բացատրել թէ Սլաւաց մէջ այժմ շատ մը լեզուներ կան, զորս ուրիշ սլաւ ժողովրդեան մը մեծամասնութիւնը լաւ չի հասկնար, ինչպէս ռուսերէն, լեհերէն, չեխերէն, սերպերէն կամ խրուաթերէն, պուլկարերէն, սկլաւներէն, փոքր-ռուսերէն, ևն.

Այս սլաւական ժողով պիտի կրնայ դումարիլ ի Բիլէվ, կամ ի Փրակա, և կամ ի Պելկրատ։

ՐՈՆԹՈՒԱՌԻ ԵՒ ՄԵՏՂՂՈՑ ԴՈՒՍը

Նշանաւոր փաստաբան Պ. Լէոն Ռընս, պաշտպանելով զՊ. Սըքրէթան, ժխտեց այն կարծիք թէ Քոնթուառը Մետաղաց Ընկերութեան օգնելուն համար կործաներ է։

«Ճշմարտութիւնն այս է. 1889 մարտ 5ին, Քոնթուառի անօրէն Պ. Տանֆէռ Ռոչոս ռուս կառավարութենէն հեռագիր մը ստացաւ, որ Քոնթուառի պահ տրուած 20 միլիոն ֆր.ին անմիջական վճարումը կը պահանջէր, յորմէ 12 միլիոնն եւեթ առաջին հրամանին յանձնելու պարտաւոր էր Քոնթուառ։ Պ. Ռոչոս այս անակնկալ պահանջումը ծանոյց առ Պ. Հէնչ, որ անմիջապէս Պանք տը Փարի է ամէ Փէի Պա Դրամատունը դիմեց, որ 12 միլիոն ֆր.ը Պ. Հէնչի տրամադրութեան ներքեւ դրաւ։ Դժբախտ պարագայի մը բերմամբ, Քոնթուառ գացող պաշտօնեայն, քանի մը ստորագրութեանց պատճառաւ ետ մնալով, հինգ վայրկեան ուշ հասաւ հոն։ Պ. Տանֆէռ Ռոչոս մեկնած էր, և ճակատագրային հեգնութեամբ մը, նոյն օրն իսկ ռուս կառավարութիւնը կը հեռագրէր թէ պահանջած գումարին պէտք չունի այլ եւս։ Պ. Տ.-Ռոչոս այս բանն իմանալու ժամանակ չունեցաւ։ Իր տխուր որոշումն արդէն իսկ տուած եւ գործադրած էր։ Ի լուր ինքնասպանութեան, մէկ օրէն միւսը, բոլոր ուանգաառաւք եկան ետ պահանջեցին իրենց դրամն։ Արդար լինելու համար պէտք էր հաշուի դնել այս անակնկալ արկածներ, որք մարդկային ամենէն ազէկ մտածուած կարգադրութիւններն անդամ ի դերեւ կը հանեն երբեմն։»

Պ. Լէոն Ռընս բացատրակ կը մերժէ այն կարծիք թէ Պ. Սըքրէթան վաճառաց ապօրէն դրաւում մ'ըրած և հետեւապէս 419րդ յօդուածոյ պատժական տրամադրութեան ներքեւ ինկած լինի։ «Օտար հրապարակներ պղնձի գինը կոտրել կ'աշխատէին։ Այս ձեռնարկութիւն մեծ վնաս կուտար ֆրանսական պղնձի ընկերութեան մը, և նոյն իսկ պղնձի ֆրանսական արհեստագործութեան։ Ցանցաւո՞ր է ֆրանսական ընկերութիւնն երբ այդ ձեռնարկութեան հակառակ պղնձի գինը վեր բռնելու կ'աշխատի, մեծաքանակ գնելով օտար հրապարակներէն, և ապատօրէն պայմանագրեր կնքելով պղնձի արտադրիչներուն հետ։

«Կ'առարկուի թէ Պ. Սըքրէթանի բոլոր նպատակը շահադիտութիւն էր, իւր քսակը պարարտացնել միայն կ'ուզէր, և բարձրացնել պղնձի հանքերուն թուղթերն որոցմէ մեծաքանակ ունէր։ Բայց այսպիսի գաղտ ձեռնարկութեան մէջ ինչպէ՞ս կարելի է որ Պ. Սըքրէթան պատուաւոր և հզօր ազգակցութիւններ կը վայելէ։ 1887 Նոյմ.էն մինչև 1889 մարտ, իւր ձեռնարկութիւնը յաջողելու համար, Պ. Սըքրէթան թէ՛ Ֆրանսայի և թէ Անգլիոյ մէջ ազդեցիկ պաշտպանութիւններ վայելեց։ 1888 յուլիս ամսուն Ֆրանսայի Դրամատան դիմեց։ Այս պետական Դրամատունն չըսաւ թէ Պ. Սըքրէթանի ձեռնարկն անպտղկէչտ կամ ապօրէն է, այլ ըսաւ. «Ձեր տրամադրութեան ներքեւ կը դնենք 50 միլիոն ֆր., ձեր գրաւուած պղինձն ընդունելով տակառաչափին 78 ոսկիէն», և Պանք տը Ֆրանսոյն գինը պահեց 1888 յուլիսէն մինչև 1889 յունուար։ Արդ, երբ ընդհանուր դատախազը կ'ամբաստանէ զՊ. Սըքրէթան պղնձին կեղծ գին մը տալուն համար, որի՞ն հաւատանք. ընդհանուր դատախազի՞ն թէ Պանք տը Ֆրանսին։

«Պ. Սըքրէթան, խոնարհ դասէն յառաջ եկած մարդ, եթէ օր մը հարստացաւ և հանրային յարգանաց արժանացաւ, իր աշխատութեան շնորհիւ էր միայն, և ի՞նչպէս կ'ամբաստանէք զինք թէ հարստահարելու ձեռնարկեր է պղնձի ճարտարութիւնն իսկ որով յառաջ եկած էր ինք։ Ժամանակաւ պարզ բանուոր մետաղագործ վարպետի մը քով, յետոյ վարպետի օգնական, և ի վերջոյ վարպետ, Պ. Սըքրէթան յաջողեցաւ գործարան մը հիմնել, յետոյ երկու, յետոյ երեք, և իր արտադրած պղինձ այնքան կատարեալ էին որ 1872ին կառավարութիւնը Պ. Սըքրէթանի պղնձն եւեթ ընդունեց նոր փամփուշտներու շինութեան համար։ 1878 յուլիս 31ին, Պատուոյ Լէգէոնի խաչն ընդունելուն առթիւ, նախարարական հրամանագիրը կը յայտարարէր թէ «Պ. Սըքրէթան ամենամեծ ծառայութիւններ մատուցած է երկրին՝ առատարելով պատերազմական վարչութեան։ Եւ ահա՛ այն մարդն զոր իւր երկրին մեծագոյն շահուց դէմ գործած լինելու ամբաստանութեան կ'ենթարկեն։

«Իւր աշխատութեան շնորհիւ միլիոնատէր լինելէն ետքը, Պ. Սըքրէթան, առանց իւր անունն յայտնելու, գործաւորական հաստատութեանց և մարդասիրական ձեռնարկութեանց կը ստատէր։ Օր մը, գժաւորութիւնք կը ծագին Ազատութեան այն վիթխարի արձանին շինութեան մասին զոր Ֆրանսա Միացեալ Նահանգաց նուիրեց, և (առաջին անգամ լինելով երեւան կը հանեմ այս գաղտնիք.) Պ. Սըքրէթան կը փութայ տալ պէտք եղած մեծագն։

«Հարուստ և խելացի միանգամայն, գեղարուեստից սիրահար էր, և իւր պատկերասրահն ընտիր ընտիր գործովք կը զարդարէ։ Եւ այն հրաշալի պատկերները, նոյն իսկ Միլլէի Անգելուս համբաւեալ պատկերը Պ. Սըքրէթան որո՞ւ կը վերապահէր։ —Լուվրի ազգային Թանգարանին, որպէս կը հաստատէ Պ. Անթոնէն Փրուսթի մէկ նամակն։

«Ուրեմն, ձեր կարծած հասարակ, գեղուժ, ինքնասէր մարդը չէ՞ Պ. Սըքրէթան։

Բուն գործին մանրամասնութեանց մէջ մտնելով, Պ. Լէոն Ռընս ցոյց տուաւ թէ «պղինձի խմբակ(-ենթ)» մը չկար, այլ պարզ փոխատուներ կային, և թէ Պ. Սըքրէթանի գնուածներն աշխարհի վրայ գանուող պղինձի գրաւում չէին։ Բայց ի Ֆրանսա Արմատականք և Ընկերվարականք, մեծատանց ձեռնարկներուն հակառակորդք, «վաճառաց դրաւում» բառն արտասանած էին անգամ մը, և ընդհանուր դատախազն անոնց գոհացում տալու համար այս բառը կը գործածէ, այս ամ բաստանութիւնը կը կրկնէ, և Ամբաստանիչ Ատեանն ալ, գործն իւր վրայէն նետելու համար, եղեռնադատ Ատենին կը յղէ։

«Աշխարհի վրայ օրշաբ պղինձ կ'արտադրի։ Ըստ վիճակագրութեան, քաղաքակիրթ աշխարհի վրայ պղինձի միջին արտադրութիւնն է 335 000 տակառաչափ տարին Պ. Սըքրէթան, իւր գաշնագրովը տարեկան 180 000 տակառաչափ միայն կը գնէր։ Ուրեմն, 155 000 տակառաչափն ազատ կը մնային ի չրջաբերութեան։ Արդ չէ ուրեմն ամբաստանել զՊ. Սըքրէթան իբրեւ պղինձի գրաւող։»

Պ. Լէոն Ռընսի պաշտպանողական ճառն երեք նիստեր գրաւեց։

Ի ՓԱՐԻԶ

Ինքնասպանութիւն մը այս օրերս բաւական սրտայուզութիւն պատճառեց ի Փարիզ։ Շնորհքով հագուած գեղեցիկ եւ գեղատես կին մը գիշերուան մը համար սենեակ վարձեց Սթրազպուրկ փողոցի պանդոկի մը մէջ, խնդրելով որ առաւօտեան ժամ 6ին արթնցնեն զինք։ Նոյն ժամուն սպասաւորը դուռը կը զարնէ բայց պատասխան չառնար։ Երկու ժամ ետքը նորէն դուռը կը զարնէ, և ձայն չլսելով, խնդա կուտայ ոստիկանութեան, որ դուռը կը բանայ և կինն արեան մէջ թաթախուած կը տեսնէ, անկողնոյն վրայ, ահռելի վէրք մ'ունենալով կոկորդէն։ Սենեակին վրայ սա տողակը կար։ «Ամուսինս խաբեցի։ Խղճս կը տանջէ զիս չարաչար։ Մահուամբ եւեթ կրնամ քաւել գործած ոճիրս։ Թողութիւն կը խնդրեմ Աստուծմէ՝ ինքզինքս այսպէս սպաննելուս համար, եւ կ'աղաչեմ որ երջանիկի օրեր պարգեւէ սիրելի ամուսնոյս։ Այս չարիքն ընելու չէի իրեն։ Մե՛ռ, սիրելեաց։ Մենա՛ք բարեաւ, սիրելի ամուսինս։ Տոմսակին ներքեւ խեղճ կինն ստորագրած էր։ Ածելիով մը բացած էր կոկորդը։

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԴՈՐԾԱՒՈՐ ՄԸ ԲԵՄԻ ՎՐԱՑ

Ընկերվարական- գործաւոր երեսփոխան Պ. Թիվրիէ առաջին անգամ Երեսփ. Ժողովոյ բեմն ելաւ անցեալ ուրբաթ։ Երեսփոխանք և ունկնդիրք ամենայն հետաքրքրութեամբ կը դիտէին զինք։ որովհետեւ Պ. Թիվրիէ իւր գործաւորական զգեստով բեմն ելաւ, ըստ այն խոստման զոր իւր գործաւոր ընտրողաց տուած էր։ Ազատական Ֆրանսայի մէջ, առաջին անգամն էր որ գլուխ ատենաբան մը բեմ կ'ելնէր։ Պ. Թիվրիէ իւր ըսելիքը գրելու դգուշութիւնն ունեցած էր, և ասով հանդերձ իւր խակ գրբուած և աւելի խակ արտասանութիւն ոչ սակաւ քրքիջ կը բառնային։ Իւր ատենաբանութեան նիւթն էր բոլոր ներքին գործոց Նախարարութեան ընվիացքին դէմ, որ ի Քոմանթիրի զօրք ղրկած է՝ բանթող ըրած գործաւորներուն մէջ բարեկարգութիւն պահելու։ Պահ մ'ունկնդիրք ոմանք կ'ապազակեն թէ «Պէտք է յարգել բանակն, առ որ գործաւոր-երեսփոխանը կը պատասխանէ. «Յարգեցէ՛ք իմ զլուխս որ եւս ալ բանակն յարգեմ։ «—Իրաւունք ունի ատենաբանը, կը գոռայ Պ. Ֆիօքէ՝ ատենապետը։ «Պէտք է յարգել ատենաբանն որ բեմին վրայ կ'գտնուի։»

«Ցե՜՛ռ Ե ՀՐԱՇԱՆ, խօսքս կը վերջացնեմ՝ ներքին գործոց Նախարարէն խնդրելով որ անմիջապէս ետ կանչէ զօրքերն, որոց ներկայութիւնն իսկ կը վրդովէ հանրային հանգարտութիւնն։ Այդ բան մեր գործաւոր ժողովրդոց դէմ անարգանք է։»

Պ. Քանթիան կը կրկնէ այս առթիւ թէ յաւագոյն է նախադուշական միջոցներով առաջն առնուլ անկարգութեան, քան թէ բանը բանէն անցնելէն ետքն անկարգութիւնը զսպելու աշխատիլ։

Պ. Թիվրիէ գոհ չի մնար. կ'ուզէ իւր գանգատն հաստատելու համար տեղական լրագրի մը յօդուածը կարդայ, որ գործադուլին պատմութիւնը կ'ընէր։ Բայց որովհետեւ գործաւոր ատենաբանը գժաւորութիւն կը կրէ յօդուածը չիսկէ չիսակ կարդալու, ծիծաղները կը վերսկսին՝ ծիծաղներու աւանդական երկրին Երեսփոխանութեան մէջ։ Պ. Թիվրիէ կը բարկանայ, և կասկարմիր կարած կը պոռայ։

«Պարո՛ն, դիտցէք որ ես ձեզ պէս տարտոխ տակը չեմ մնացեցած Քոլէժի նստարաններուն վրայ։» (Նոյ ԺԷ-ոյ։)

Պ. ՓԱՍԹԷՈՌ

Հինգ տարիէ ի վեր է որ չեռեսի դէմ Պ. Փասթէօռի հնարած պատուասի մէթոտն ի գործ կը դրուի։ 1885 յուլիս 6ին, առաջին անգամ լինելով. Այզոսցի փոքրիկ ժողովի Մէթը տպան իւր մեր հետ Փարիզ եկաւ։ Այնչափ զէշ խաթուած էր որ հազիւ կրնար քալել։ Պ. Փասթէօռ դեռ եւս մարդկային արարածի մը վրայ ի կիր արկած չէր իւր մէթոտ։ Փորձն յաջողեցաւ։ Տղան քաջառողջ է այժմ։

Յօրէ անտի, Փասթէօռեան հաստատութիւնը կանգնեցաւ իւր երկու միլիոն ֆր.ի հանգանակութեամբ, և իւր մէթոտ աշխարհի դրէթէ ամեն կողմը տարածեցաւ։

1886 յունուար 4էն մինչեւ 1889 դեկտ. 1, Փասթէօռեան հաստատութեան մէջ դարմանուեցան 7,893 անձեր՝ կատաղի շուներէ կամ գայլերէ խածուած, և ասոնցմէ 53ը միայն մեռան, այսինքն 100ին 0.67, կամ 10,000ին 67։ Արդ, աշխարհի ամեն կողմն ընդունուած վիճակագրական ճշմարտութիւն մ'է թէ կատաղի անասուն խածուած եւ Փասթէօռեան պատուաստին չենթարկուած անձանց 100ին 15.90ը կը մեռնին, կամ 10 հազարին վրայ 1,590 հոգին։ Այս հաշուով, մինչեւ 7,893 խածուածներէ 1,200ն անշուշտ պիտի մեռնէին եթէ չլինէր Պ. Փասթէօռ, թա՛ղ զանենք որք ուրիշ երկիրներու մէջ դարմանուած են միւնոյն մէթոտով։

ՊԱՐԻԶԵԱՆ ԴՈՐՄԵՐ

Նոյն Ֆրան Փէռնէ կը գրէ։ Ռուսիա եւս քան զեւս ուշադրութիւն կը նուիրէ կրօնային ծաւալման պայքարեան թերակղզոյ մէջ, իբրեւ միջոց բազմապատիկ նպատակներ իրագործելու։ Օտար սլաւ երկրաց եկեղեցիներուն և վանքերուն նուէրներ ընելով, ամէն առթիւ կը մնակէ այն գաղափար թէ ռուս եկեղեցին բնական պետն է միւս ամեն օրթոտոքս եկեղեցեաց աշխարհի վրայ։ Այս տեսակէտով մեծաւորը կարեւորութիւն կուտայ Ռումանիոյ մեր տարեկան բաժնին, որ կ'ոգոլի ռուսական բարեկամութեան արտայայտիչ նշաններով, որք անպտուղ հոգի վրայ չեն ինար արդէն։ 1887ին Եաշի Ս. Սփիրիտոն եկեղեցւոյն նուէր ղրկուած էր մեծ զանգակ մը, և այժմ նոյն քաղաքին Ս. Գէորգ եկեղեցւոյն ուրիշ պատկեր մը ղրկուած է թանկագին զարդերով, որ կը ներկայացնէ Ձիաւոր Ս. Գէորգին վիշապն սպաննելը։ Պատկերին օրշնութիւնն ամբոյս հին տեղի ունեցաւ, և այս առթիւ Եաշի ընդհանուր հիւպատոս Պ. Կիրս (որդի արտաքին գործոց Նախարարին) մեծ հացկերոյթ մը տուաւ, որուն հրաւիրեալ էր Պուքրէշի դեսպան Պ. Հիմբրովս եւս։ Եաշի մայրեկեղեցւոյն տրուած Ս. Գէորգ պատկերն, ինչպէս և Ս. Սփիրիտոն եկեղեցւոյն տրուած զանգակն ի յիշատակ են 1877-78ի պատերազմին։ «Բայց կարծենք թէ Ռումանք Ռուսիոյ այս թանկագին ընծայներուն չեն կարօտիր այն պատերազմին յիշատակն անմոռաց պահելու համար իրենց մտաց մէջ։ Ռումանք չեն կրնար մոռնալ թէ Ռուսերն ազատելու համար իրենց բանակին կրած զոհողութեան արդիւնքն եղաւ Պեսարապիոյ կորուստը, զոր Ռուսիա դրաւեց։ Այս յիշատակ բաւ է Ռումանաց՝ Ռուսիոյ հետ իրենց յարաբերութեանց մէջ։»

ԱՓՐԻԿԵԱՆ ԴԻԳԻՔԻ

Ի Փարիզ եկած տեղեկութիւնք կը ծանուցանեն թէ, կ'ըսէ Լ. Հերաւ, արիպոլսեցի խումբ մը ֆրանսերք քանի մը թուանուզցոց մերձենալով, որք արտի մէջ կ'աշխատէին, կը հարցունեն թէ իրե՞նց է այն արտ ուր ցորեն և գարի ցանած են։ Այո՛ կը պատասխանեն թուանուզցիք։ Տրիպոլսեցիք ետ կ'երթան, բայց քիչ ետքը կը վերադառնան ատուրացած, և կտրելով ցորենն ու գարին, իրենց հետ կ'առնուն կը տանին։ Բայց թուանուզցիք սիրով յանձնառու չեն լինիր այս կորստեան։ խօսքը կ'երկարի։ վէճի կը սուրնէ խածուած եւ Փասթէօռեան պատուաստին չենթարկուած անձանց 100ին 15.90ը կը մեռնին, կամ 10 հազարին վրայ 1,590 հոգին։ Այս հաշուով, մինչեւ 7,893 խածուածներէ 1,200ն անշուշտ պիտի մեռնէին եթէ չլինէր Պ. Փասթէօռ, թա՛ղ զանենք որք ուրիշ երկիրներու մէջ դարմանուած են միւնոյն մէթոտով։

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻԼ ՄԱՌԻ

ԿՈՐՈՒՍԵԱԼ ԴՐԱԽՏ

ՄԱՍՆ ՁՈՒՐՈՒՊԻ

ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆ

—Գիտեմ թէ կը հալածեն զիս... գուցէ վերջի՛ի վերջոյ ձերբակալեն ալ, բայց երբ կախուիմ, զիս չպիտի տեսնեն ու բոլորովին հանգիստ պիտի մնամ։

Մահէն չէր սոսկար։

Ուրիշ մտածում չունենար։

Ներկայար էր։ Ներկայութիւնը կը մղէր զինքը մեռնելու։ Եւ իր յիմարութեան մէջ, իր ոճրին յիշատակներէն մղձաւալ, դէպի կաղնին յառաջացաւ,—հոն՝ ուր այնքա՛ն երկար ժամանակ պահած էր իր գանձը։

Եւ այդ կաղնիէն կախուեցաւ։

Զաղացպանը տեսնելով որ իր կինը մեռած էր, դէպի Ֆէյնի Տունը վազեց անտառապահ Ժան-Ժանին իմաց տալու, յետոյ Աէրաօն գնաց որպէս զի շահապը գայ անձնասպանութիւնն հաստատել։

Զաղացպանը խոնեմ դարձած էր։

Քանի մը ժամ յետոյ, իր կինն անկողնոյն վրայ տարածուած էր, ջաղացքին մէջ

Եւ նոյն գիշերն իսկ Սիլլիէն ոստիկան-գիւղապետ կը հասնէին ջաղացպանուհին ձերբակալելու համար։

Բան մը չէր անցներ միտքերնուն, վասնզի գիշերայն Սիլլիէն Շանգկրիլ եկած էին մէկ չուշնչով. առանց մարդու մը հանդիպելու։

Զաղացք մտան։

Մրա՜ա Մօռ իր ծխափողը կը քաշէր, օղիի գաւաթ մը առջին դրած, կնոջն անկողնոյն քով։ Իր հսկելու ձեւն այս էր։ Ոստիկան-գիւղապետները նշմարելով, սպառնական շարժուում մը ունեցաւ։ Ել ժանձրացած էր ոստիկաններէն։

—Դարձեա՞լ ինձի համար եկած էք, հարցուց։

—Ո՛չ։

—Ուրեմն որո՞ւ համար, այստեղ ես միայն կամ։

—Ձեր կինն ալ կայ։

—Կնոջս ի՞նչ ըսելիք ունիք։

—Զինքը ձերբակալելու եկած ենք։

—Ի՞նչ պատճառաւ։

—Այդ մեր գիտնալիք բանը չէ։

—Լա՛ւ, բանեցէ՛ք զինքը՝ եթէ սը-տերնիդ կը դիմանայ, տարէք զինքը՝ եթէ օգտակար կը դատէք։

Զաղացպանը անկողնոյն մօտեցաւ. վեր առաւ իր կնոջ դեղնած ու կծկուած դէմքը ծածկող թաշկինակն եւ ուսերը բարձրացուցանելով ցոյց տուաւ զայն։

—Մեռած է։

Ոստիկան-գիւղապետը համոզուեցան թէ հշմարիտ կ'ըսէր, թէ եղերական դէպք մը տեղի ունեցած էր։

Հեռացան։

—Կինս ձերբակալելու եկած էին։ Ուրեմն այստեղ ամենքս մեր կարգին բա՞ռնպիտի երթանք։ Լա՜ Հէյոն ի՞նչ յանցանք գործած էր արդեօք։

Զաղացպանն այդ բանը չպիտի գիտնար երբէք։

Շատ չ'ցաւեցաւ կնոջը վրայ։ Նեղացած էր իր բանտարկութեանն համար։ Արուն պատճառը նա էր։

Երիցատան մէջ, այնքա՛ն ցնցումներէ, այնքա՛ն անձկութիւններէ, այնքա՛ն վիշտերէ յետոյ հանգարտութիւնը վերահաստատուած էր։

Ֆէյնի Տան արկածը ԽԹման գիշերուան արկածը լուծած էր։

—Հիմակ, ըսաւ Նոէլ իր մօր, ո՛չ մէկ բան արգելէք կ'ըլլայ որ Պէրժերօ երթամ քեզ վայելուչ դիրքը տանելու։

—Ես բան մը չեմ ուզեր։ Բու քալէ եմ, երջանիկ եմ։

Քանի մը օր յետոյ, Ֆէրնանտ դղեակ կը մտնէր։

Լուրը ամբողջ գաւառին մէջ տարածուելով, մեծ ազմուկ կը յարուցանէր։ Տընիզ, իր տիրուհին ճանչնալով, քիչ մնաց ուրախութենէն մեռնէր։

Սաստիկ յուզման մատնուեցաւ Ֆէրնանտ դղեակ մտնելով ո՛չ իր Նոէլ երեցին ապտիանը, որ կուգար հրաման մը կատարել, այլ իրր Վիլլատան կոմսուհին։

Հազարաւոր մէկ յիշատակներ, հազարաւոր մէկ մտածումներ իր միտքը կը պաշարէին։ Որքա՞ն տխրութիւնք։ Այնքան ազէտներէ յետոյ, ինչպէ՞ս պիտի կրնար քաջութեամբ տոկալ կենաց, եթէ չբլլար իր երկու զաւակաց ներկայութիւնն՝ իրեն այժ տալու համար։

Անարէ դղեակը բնակելուն, Ֆէրնանտ ամբողջ օրն անոր հետ կ'անցուցներ։

Իսկ Նոէլ գրեթէ ամէն իրիկուն կուգար, ինչպէս կընէր կոմսին կենդանութեանը։

Անվերջանալի խօսակցութիւններ կ'ունենային կա՛մ սրահին մէջ, կամ գիշերային պտոյտներու միջոցին, պայծառ երկնից տակ, անուշաբոյր գաշտերէից մէջ, որուան տաքէն յետոյ։

Կոմսուհին իր ձեռաց մէջ կը բռնէր երկու զաւակաց ձեռքերը։

Զէր ուզեր հաւատալ իր երջանկութեան։ Եւ այդ երջանկութիւնը կ'արտայայտուէր յանախ անմեղ բացագանչութիւններով, փասն զի իր սիրտը, որ կարի լեցուած էր, կը դեղուր։

—Շեմ կրնար համոզուիլ թէ ինձի համար տառապանք վերջացած են։ Այնքա՛ն մեծ է վայելած երանութիւնս որ մինչեւ հիմայ քաշածներս աչքիս բան մը չեն երեւար։

Սակայն չատ չ'անցած մտահոգութիւն մը ունեցաւ։

Անարէ տխուր և մտազբաղ կ'երեւէր։ Այս բան ակներեւ էր։ Մայրը՝ խորանկ երազոյ մէջ ընկղմած գաւառ իր որդին, երազներ որոց միջոցին և ո՛չ իսկ Ֆէրնանտի ներկայութիւնը կը նշմարէր։

Շատ անգամ ալ կոմսուհին խօսքն առնոր ուղղեց, առանց պատասխան ստանալու։

Զէր համարձակեր խօսք բռնալ իր որդւոյն։

Կը գուշակէր, ա՜ւ՛, թէ ի՞նչ բռնէ կը տառապէր իր որդին։

—Վերջին վիշտ, կ'ըսէր ինքզինքն, վերջին զոհողութիւն։

Նոէլ կը սիրէ՞ր։

Կը սիրէր միշտ եւ խորապէս կը սիրէր Ժիլբէթը։ Սակայն երիտասարդը կը հասկնար թէ Ռընոտիէի աղջկան ամուսին ըլլալ ուզելը, Ֆէրնանտի կենաց դառն յիշատակներն անվերջանալի ընել էր։

Եւ ահա այս մտածմամբ՝ սրտին խորը կը պահէր իր սէրը։

—Եկեղ մայրս չատ դժբաղդ եղած է, կըսէր ինքնին։ չեմ ուզեր որ ծերութեան օրերու հանգարտութիւնը խռովի։

Ֆէրնանտ ալ կը մտածէր իր կողմէ։

—Մինչեւ յատակը քամէ՛ դառնութեանցդ բաժակը... և քանի որ հարկ է գուսիդ երջանկութեան համար, այս վերջին զոհողութեան ալ համակերպէ՛։

Այդ վերջին օրերն այնքա՛ն բազմաթիւ և մանաւանդ այնքա՛ն վշտալի դէպքեր պատահած էին որ Ֆէրնանտի միտքն իսկ չ'անցաւ ամենափոքր յոյս մը տալ իր անդրանիկ որդւոյն։

Ժամանակը միայն կրնար մեղմացնել այդ սրտին վէրքը։ Ժամանակը նաև կրնար կարելի ընծայել ինչ ինչ բաներ որոց չէր կրնար մատնել հիմայ առանց դժկամակութեան զգացումի մը, Ժիլբէթի և Անարէի ամուսնութիւնը։

Օրերը սահեցան մտաց վրայ հանգարտութիւն մը յառաջ բերելով։ արդէն չարթնեցէ՛ հետ Ռընոտիէ և էա Հէյոն մեռած էին ու մեր մարդոց կենաց միօրինակութիւնն, երեւոյթէն դատելով, չէր խռովուեր ո՛չ մէկ կրքով։

Որսի եղանակը հասած էր։ Անարէ ամբ Վիլլատան կը սիրէր որսորդութիւնը եւ ամբողջ օրեր դղեակէն բացակայ կը մնար։

Երիտասարդը տխուր էր միշտ եւ երբ մայրը կը խօսէր, ջանք մը կընէր ժպտելու համար։

Ֆէրնանտ ալ գուրս կ'ելլէր չատ անգամ։

Զէր ըսեր թէ ո՞ւր կ'երթար։ Սովորաբար Անարէէն առաջ գղեակ կը մտնէր։

Հետեւինք իրեն։

Անարէ մեկնած է իր անտառապահին ու չանը հետ։

Ֆէրնանտ գուրս կ'ելլէ,—գրեթէ գաղտագողի կը փախչի գղեակէն։ Ո՛չ ոք կընկերանայ իրեն։ Ո՛չ իսկ պառաւ Տընիզը։

Դաշտաբէրից մէջէն՝ իրեն ծանօթ նեղ ճանապարհներէն կ'անցնի, ու Աէրաօնի ճանուէն կը գառնայ առանց գիւղ մտնելու։ Գիւղին միւս կողմէն՝ մեծ ճանքան կը մնէ։ Հոն, Ռընոտիէի տանը առջեւ կը գտնուի։

(Շարունակի)

փոխուի, վէճն ալ կուռի, և այսպէս յաջորդաբար։ Բայց երկուստեք վնասք մեծ չեն, և տարակոյս չկայ թէ խնդիրը մինչեւ հիմա կարգադրուած լինցած է։

ԲՐԼՏԻ ՅՈՆՍԻԷԻ ՎԻՃԱԿԸ

Թ-ոյն իւր այս երկուշաբթի աւուր թուով կը հրատարակէ Գ. ոը Գլովիցի սա հեղագիրն.

«Այն զրոյց թէ Գ. Քրիսթոֆիլ հրաժարական տուեր է, և անոր տեղ նախկին նախարարապետ Գ. Թիւսա Քրէտի Յոնսիէի տնօրէն կամ կառավարիչ կարգուեր է, հերքուեցաւ այսօր։

«Որպէս գիտել տուած էի, Գ. Քրիսթոֆիլ գերբն, ո՛րչափ եւս կարեւոր, երկրորդական խնդիր մ'է բաղդատմամբ Քրէտի Յոնսիէի կացութեան։ Լրագրաց ոմանց թշնամական ակնարկութիւնք կը ցուցնեն թէ մարդիկ կան որք՝ Գ. Քրիսթոֆիլի անոնին դէմ խնդիր ունենալով՝ չեն վարանիր Քրէտի Յոնսիէի վարկն իսկ վտանգի ենթարկել։

«Ճարտարքննութեան որուն ձեռնարկած է ելմտական նախարարութիւնն, հանանական է որ Գ. Քրիսթոֆիլ հրաժարի, Երեսփոխանոց հինգշաբթի աւուր վիճաբանութեան հետեւանք։ Բայց զարմանալի բան մը պիտի լինի այս հրաժարումը Մարդիկ կը ճամբուին կամ կը հրաժարեցուին հաստատութեան մը կամ գործի մը վնասելուն համար, մինչ Գ. Քրիսթոֆիլ Քրէտի Յոնսիէի Դրամատունն իւր բարգաւաճման գագաթնակէտն հասուցած է։

«Օր մը, իւր անհանդուժէն քիչ եաթը, Գ. Քրիսթոֆիլ ըսաւ ինձ. «Հաստատութիւնն արդարութեամբ չի վարուիր մեզ հետ։ մեր բաժնեթղթի հարիւր հանման գնոյն 1500 Ֆր-ի վրայ կը դանուի, սակայն պէտք էր 750 Ֆրի բարձրանար, որ բաժնետէր տարեկան 35 Ֆր. շահաբաժին կուտանք, և այն հաշուով մեր բաժնեթուղթ 750 Ֆր. կ'արժէ իրօք։»

«Անկէ ի վեր, Քրէտի Յոնսիէի տարեկան շահաբաժինն 65 Ֆր-ի բարձրացաւ, և այս Դրամատան վիճակին վրայ այնքան բաներ զրուցուելէ և գրուելէ ետքն, այնքան մեքենայութիւններ դառնալէ ետքը, Քրէտի Յոնսիէի բաժնեթուղթն այսօր 1,272·50 (հազար երկու հարիւր եօթանասուն երկուք ու կէս) Ֆր. կ'արժէ։ Տարօրինակ է տապալել ուզել մարդ մը որ այսչափ բարձրած է Քրէտի Յոնսիէի վիճակն։ Հանրային բնազդումը չի խաբուիր սակայն, և թէպէտ Գ. Քրիսթոֆիլի գերբը խախտի, Քրէտի Յոնսիէի գերբն հաստատուն է և կը մնայ միշտ։»

Ի ՌՈՒՍԻԱ

Սեւաստափոլի պաշտօնական ակմ բոց մէջ բուռն սրատարութիւն կը տիրէ։ Յայտնուած է թէ տասն տարիէ հետէ կասկածական զինարանէն ռազմամթերք կը դողցուէին։ Նախկին գործաւոր մը ձեռնարկեր է այս գողութեանց, և անոնց շնորհիւ մեծ գործարանատէր մը եղեր է։ Իւր գործարանին մէջ իսկ գտնուեր է մեծ մթերք մը պետական ռումբերու։ Գողութիւնը ծածկելու նպատակաւ է եղեր որ անցեալներն հրձիգութիւն տեղի ունեցեր է զինարանին մէջ, որոյ մէկ մասն այրեցաւ։ Նոյն դիտմամբ թնդանօթաձիգ մը սպաննուած է։

—Ռուսական իշխանութիւնք Սեւ Ծովու ռուսական եղերաց երկայնութեամբ ապատարաններ կը հաստատեն, ուր պիտի կրնան ապաստանիլ ալեստանչ նաւեր, մանաւանդ եղերաց վրայ բանող նաւեր որք փոթորկի բռնուած են։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ինչպէս արդէն ծանուցինք, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն՝ իւր հետն ունենալով Պատրիարքարանի թուրքերէն թղթակցութեանց տեսուչ Խաչատուրեան Կարապետ էֆէնտին, երէկ առաւօտ Դատական և Կրօնական գործոց Նախարար Վսեմ. Բիզա փաշայի ապարանքը գնաց ի Բուլէլի Հիսար և շնորհաւորեց Ն. Վսեմութեան պաշտօնը։

Ս. Պատրիարք Հայրն ազգային ինչ ինչ խնդրոց վրայ ժամու մը չափ տեսակցեցաւ Վսեմ. նախարարին հետ, որ խոստացաւ այդ խնդրոց նկատմամբ հարկ եղածն ի գործ դնել։

Կրօնական ժողովոյ ատենապետ Գեր. Խորէն արքեպիսկոպոս Նար-Պէյ պաշտօնագրով մը, ուղղեալ առ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն, յայտագրելէ յետոյ թէ Կրօն. ժողովոյ սահմանադրական շրջանն աւարտած է, խնդրած է որ եկեղեցական Համագումար ժողովը ի նիստ հրաւիրուի, Կրօնական ժողովոյ ընտրելոց եռապատիկ ցանկը պատրաստելու համար։

Վանորէից Խորհուրդն երէկ իւր շաբաթական նիստը կազմեց ի Պատրիարքարան ատենապետութեամբ Ամեն. Խրիմեան Սրբազանի և զրաղեցաւ քննութեամբ վանորէից ընդհանուր բարեկարգութեան ծրագրին, զոր պատրաստած էր Խորհրդոյ անդամներէ մին։

Խառն ժողովը իւր այս աւուր նստին մէջ նկատողութեան պիտի առնու Մշոյ ընդհանուր վանահայր-առաջնորդի ընտրութեան տեղեկագիրն որ հասած է ի Պատրիարքարան։

Ինչպէս յայտնի է, ընտրեալն է Գեր. Ներսէս Վ. վարդապետ Խարախանեան որ ժամանակէ մը ի վեր իրրեւ պատրիարքական փոխանորդ Մուշ կը դըտնուէր։

Տրապիզոնի առաջնորդական ընտրելեաց ցանկին վրայ աւելցած է նաև Գեր. Խորէն արքեպիսկոպոս Նար-Պէյի անունը։

Այս ցանկին մէջ նշանակուած են արդէն Գեր. Մելքիսեդեկ եպիսկոպոս Մուրատեանի, Արժ. Յակոբ Վ. վրդպ. Աշտի, Արժ. Տաճատ Վ. վրդպ. Ոսկանեանի, Արժ. Յովհաննէս Վ. վրդպ. Արշարունիի, Արժ. Վահան Վ. վրդպ. Յակոբեանի և Արժ. Խորէն Վ. վրդպ. Կիւրղեանի անունները։

Զօրլուի մեր թղթակիցը կը գրէ թէ տեղւոյն Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ տարեդարձը սովորականէն աւելի շքով և եռանդեամբ տօնուեր է այս տարի ի Ներկայութեան Իստամբոյի բարեջան հովիւ Գեր. Հմայեակ եպիսկոպոս Դիմաքսեանի, որ յատկապէս եկած էր, և ուխտաւորաց թիւն բազդատմամբ ուրիշ տարիներու կարի տուաւ լինելով՝ եկեղեցւոյ հասոյթք եւս նոյն հաստատութեամբ արդիւնաւոր եղած են։

Արժ. նորապատակ Տ. Վարդան քահանայ Պատատաղեան ապրիլ 21 ի շաբաթ օրը մատուցեր է իւր անդրանիկ պատարագն և յաջորդ կիրակէն Գեր. Հմայեակ Սրբազան պատարագելով պարագային յարմար քարոզ խօսեր, և ժողովրդեան եկեղեցասիրութեան ու կրթասիրութեան ազդու յորդոր կարդալով, հրաւիրեր է ժողովուրդն որ փոքր տանի քիչ ժամանակի մէջ ի նորոյ կառուցանել նաեւ եկեղեցւոյ խարխուլ և անբաւական շէնքն, որպէս ի կատար հանեց արդէն երկսեռ վարժարանաց շինութիւնը գովելի նախանձախնդրութեամբ։

Մեր թղթակիցը նոյնպէս գոհութեամբ կը ծանուցանէ թէ ուխտաւորաց մէջէն՝ Ռուսասիոյի Մեծ. Քրիգոր ազա Ալեանագեան ի նպաստ առնելով Հոգւոյն ազգատիկ եկեղեցւոյ օգնութեան կարօտ վիճակն իւր կողմէ իրր նուէր այդասիրաբար ղրկեր է 60 գաղդ. ոսկւոյ մէկ պարտատիրոջէն՝ զոր թաղ Պորսուրդը չուրջ մի ամբաղ յաւագ ստորագրած էր յանուն եկեղեցւոյ բրած մի փոխառութեան համար, և այսպէս նոր փորձ մը տուեր է օրինակելի առատաձեռնութեան։

Շէրպէթճեան, Բախճեճեան և Նարլեան ընտանիքներն հրապարակաւ իրենց շնորհակալիքը կը յայտնեն այն ամէն ազգականաց և բարեկամաց որք ներկայ գտնուելով Մեծ. Բերովբէ Եփ. Շէրպէթճեանի յուղարկաւորութեան հանդիսին, իրենց ցաւակցական զգացմանց հաւատին արտայայտեցին։

Հրատարակուեցաւ Մոլլի Մանկանց պատկերազարդ հանդիսի մայիս Լի թիւն, որ կը բովանդակէ.

Դարերինը [տաճառաւ, Աշեհոս և Սիւլղեկեան]—Աստղութիւն մը ի Հրատ Մոլորակն [Թրգմ.]—Վարիր Սրբոյն մեկ երեկոյթը [բ սարգմ]—Դիտական Զբօսանք—Գէշիկճաշչան և Դուրեան—Անցք Գ. Ֆոլվերի Մանչի մէջէն [Մ. Դ. Մ.]—Ճամբորդութիւն ի Հիւսիսային Բուեռ.

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Մայր եկեղեցւոյ Թագական Խորհրդոյ փոյթը պարտք կը համարի իւր խորին շնորհակալիքը յայտնել Թագաւորական Գերազանցութեան Գանձի, Կիւրեղեան Ազգաբնակութեան, Թորոսյանեան Նախիջ և Ասատուրեան Ասատուրեան Մեծ. Էֆէնտիներու որք ինքնարերաբար հանգանակութիւն մ'ընելով բարեհաճեցան Թագաւոր Գլխեան եւ Լուսաւորչեան վարժարանաց վարիչ և Հիմն ազգային տպագրչ և այլեանց բնչալ նաեւ օգնական դասատուի մը և անասնուսոյ մը մեր մեկ մեկ մեծ բարեմտաց հոգատար Հայ. Թագաւոր և զանոնք մեր Թագաւոր Ս. Գրոցի առաքեալ։

Ի Գիտէնս Թագ. Խորհրդոյ Մայր Եկեղեցւոյ

Գ. Ասանեանցի — Ասանեան
ՀԱՄԱՅՈՑ Ա. ԱԶԻՄՇԱՆ — ՊՕՂՈՍ ԷՖՈՒՐԺԱՆ

3 Մայիս 1890

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՏՈՒԱՆՆԵԱՆՔ

Երկրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Թնդանօթարանի Հայուակալ Հիմնի պէյի, Մէջթուպ ճի Սայիտ էֆէնտիի և Ժողովոյ առաջին քարտուղար Հաճի Մուսթաֆա էֆէնտիի։

Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ ջրհանկիը զօրաց երկրորդ վաշտին տեղակալ-գնդապետ Բէֆիէթ պէյի։

Երրորդ կարգի Օսմանիէ՝ թնդանօթարանի պաշտօնեայներէն (Եուզբաշիէն) Բէհմի էֆէնտիի և հայուակալութեան գիւանի տնօրէն Լսհէմ էֆէնտիի։

Երրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Նուէնորմալ կիրթ պաշտօնական լրագրին տը նօրէն Գ. Բալ Սիթրամէնկերի։

Առաջին կարգի Նէֆիգաթ՝ Կալլովեի կոմսուհւոյն, քոյր Անգլիոյ Նախարարապետ Լորա Սալիսբրիի։

Երկրորդ կարգի Նէֆիգաթ՝ Զիգի կոմսուհւոյն, ազգական Կալովէի կոմսուհւոյն։

Զորրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Թնդանօթարանի թղթակցութեանց գիւանին դեր-տնօրէն Բամիզ պէյի և նոյն վարչութեան պաշտօնեայներէն Ֆաիզ էֆէնտիի։

Զորրորդ կարգի Օսմանիէ կայսերական մատանի պաշտօնեայներէն Լութֆի և Փղղէթ աղաներու։

Զորրորդ կարգի Օսմանիէ՝ կայսերական հազարապետ Իսմայիլ պէյի, Ոստիկանութեան Դրան ջրհանկրաց պետ Հիւսնի էֆէնտիի, Թնդանօթարանի ջրհանկրաց պետ Մէհմէտ ֆէէնտիի և պալատական յիսնապետներէն Դարահիսարցի Մէհմէտ ու Նիյազի Մէհմէտ աղաներու։

Զորրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Բ. Դրան ջրհանկրաց պետ Իսմայիլ էֆէնտիի։

Հինգերորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Ոստիկանութեան Դրան հրդեհի պաշտօնեայներէն Անտոն ազայի և կայսերական Խատէմէներու յիսնապետներէն Իսմայիլ և Մուսթաֆա էֆէնտիներու։

Հինգերորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Շէուէտ-Նորվեկիոյ թագաւորին լուսանկարիչ Գ. Գէրկրիթի։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Ներքին գործոց Նախարար Վսեմ. Միւնիր փաշա երէկ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին քով գնացը և յաջորդաբար խորհրդակցեցան Ն. Բարձրութեան հետ։

Դատական և Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարք եւս երէկ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին քով գնացին և յաջորդաբար խորհրդակցեցան Ն. Բարձրութեան հետ։

—Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն երէկ իւր ներկայութեան կոչեց Քաղաքապետութեան հաշուակալ Բէյատ էֆէնտին և ինչ ինչ հրամաններ հաղորդեց։

—Առողջապահական խառն ատեանոյ յանձնաժողովն երէկ ի նիստ գումարեցաւ Արտաքին գործոց Նախարարութեան պաշտօնատան մէջ և խորհրդակցութիւններ կատարեց։

—

ՅՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆ

Ցունաց Ամեն. Պատրիարքն ընդունելով Դատական եւ կրօնական գործոց Նախարարութեան թէղթերէն որով Պատրիարքին գնահատման կը թողուի որոշել թէ հարկ է կամ ոչ խառն ժողովոյ անդամակցութենէ հեռացնել Գ. Վասիլիատիսը, Ն. Ամենապատուութիւն ի նիստ հրաւիրեց Սինոդն ու քաղաքական ժողովն, Գ. Վասիլիատիսի յաջորդն ընտրութիւնը կատարելու համար։ Քուէարկութիւն կատարելով, Գ. Վասիլիատէսի տեղ ընտրուեցաւ Եէնիտունեա Տիմիթրաքի էֆէնտի։

—

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Բաց ի այն 40,000 օսմ. ոսկւոյ կանխավճարէն զոր Օսմ. Հանրային Պարտուց վարչութիւնն այս երեքշաբթի օր ըրաւ Մայիսէին, աւելի մեծ գումար մը եւս Օսմ. կայս. Պանքային միջոցաւ պիտի վճարուի՝ ի հաշիւ օսմ. պարտատոմսից փոփոխման առթիւ կնքելի փոխառութեան։

—

ԴԵՍՊԱՆԱԿԱՆ ՄԱՐՄԻՆ

Ռուսական դեսպան Գ. Նէլիտաֆ Նախընթաց իրիկուն հացկերոյթ մը տուաւ որուն ներկայ գտնուեցան պարսկական դեսպանն, իտալական և շուէտական դեսպանք ու դեսպանուհիք, սպանիական դեսպանն իւր տոյկան ու որդւոյն հետ, և այլ հրաւիրեալք։

Սեղանէն յետոյ երեկոյթ մը տրուեցաւ որուն ներկայ գտնուեցան դեսպանական մարմինն և ռուս երեւելիք ընդ որս Բիւէվի մեծահարուստ վաճառական Գ. Բոզենպերկ որ մայրաքաղաքս կը գտնուի մի քանի օրէ ի վեր։

* * *

Գերմանական դեսպանն որ երկուշաբթի օրէն ի վեր Մեծ Կղզի կը գըտնուէր, Բերա դարձաւ Սբբ Ո. Հուսդի և տիկին Հուսդիի հետ։ Իսկ Տիկրն տը Բատովիճ իւր աղջկան հետ կղզի կը մնայ։

—

ԹՈՄԱՍ ԻԵԻԱՆԸ

Միջերկրականի իտալական նաւատորմի հրամանատար դեր-ծովակալ Սավոյայի Թոմաս իշխանը Սելանիկ հասեր է։ Ն. Բարձրութիւն կիրակի օրը Կ. Պոլիս կ'սպասուի։

—

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ

Գրամոլ հետեւեալ դէպքը կը պատմէ.

Կիրակի օրը Պալատցի գինեվաճառ մը, Սթամաթի Քայիկաս անուն, Տէրքոս և շրջակայ մէկ քանի գիւղերը գնացած էր գրամ գանձելու համար, երբ Պոզազքէօյի մօտ՝ զինուորական պահականոցէ մը մէկ ու կէս ժամ հեռաւորութեամբ հինգ զինեալ աւազակաց ձեռքն ինկաւ։ Աւազակք գինեվաճառին վրայ գտնուած 57 ոսկին, ժամացոյցը, բէվոլվերը և այլն կողոպտեցին։ Զարգործք, ազատուելն գործել կարենալու համար, մարդը ծառի մը կապած էին։ Երկու ժամ վերը միայն գիւղացիք անցնելով անկից, Սգամագին տեսան այդ վիճակի մէջ ու ազատեցին։ Իրողութիւնն իսկոյն իմաց տրուեցաւ պահականոցին։

—

Գ. ԹՐՕԹԸՐ

Պէրլինէն կը գրեն թէ Սուրիոյ անգլ. հիւպատոս տեղակալ-գնդապետ Թրօթբը՝ անգլ. յատուկ շոգենաւով մը յիշեալ նաւահանգիստն հասնելով, ցամաք ելեր եւ Պէյրութի կուսակալ Ագիզ փաշային և Լիբանանու կուսակալ Վասա փաշային այցելութիւն տուեր է։ Երկու կուսակալք փոխադարձ այցելութեան գնացեր են Գ. Թրօթբրի։

—

ՈՐԲԵՐՈՒ ՍՏԱՑՈՒԱԾՔ

Ելմտական Նախարարութեան կողմէ օրէցիս առաջ որբերու ստացուածոց յատուկ անտուկէն փոխ առնուած գրամներու տոկոսները բացառութիւն մը կազմած էին։ Հէյրներու մասին տրուած վերջին որոշումն է, և այս տնօրինութիւն վաւերացած էր կայս. Իրատէով։ Սակայն Վեհ. Սուլթանը տեղեկանալով որ Ելմտական Նախարարութիւնը մտադիր է վերոգրեալ որոշման համաձայն կարգադրել այդ փոխառութիւններէ չափահաս որբերու յատուկ տոկոսներն, հրամայած է որ այդ տոկոսներն եւս անչափահաս որբերու ստացուածոց փոխառութեան տոկոսներուն նման կարգադրուին ըստ առաջնոյն։

Ն. Վեհափառութիւն միանգամայն հրամայած է որ հարկ եղած գրամը վաղը զրկուի Շէյխ-իւլ-Իսլամի Դուռն և բաշխուի որոց որ կը պատկանի։

Կայս. պալատան առաջին քարտուղարը՝ կայս. սոյն Իրատէն հաղորդած է որոց որ անկ է։

—

Գ. ՎԱՄՊԷՐԻ

Արեւելագէտ Գ. Վամպէրի յառաջիկայ շաբթու մայրաքաղաքս կը հասնի։

—

ՀԱԼԷՊԻ ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՑՔ ԵՒ ՀՐԵԱՅՔ

Հալէպի քրիստոնեայք և հրեայք վերջին օրերս կռիւ մը ունեցեր են, Ջրհորի մը խորը քրիստոնեայ ազու մը դիակը գտնուելուն պատճառաւ, որ փտիլ սկսած էր։ Բժշկական քննութեամբ հաստատուեր է թէ դիակը մէկ ամսէ ի վեր ձգուած էր ջրհորին մէջ։ Քրիստոնեայք հաւատ ընելով թէ մահուան թուականը կը համապատասխանէ հրէից Պասէքի տօնին, հին նախապաշարմանց յենլով՝ հետեւցուցած են թէ իսրայէլացիք սպաննած էին տղան և արիւնը գործածած էին։ Ասոր վրայ հակառակութիւնք ծագեր են երկու հաւատարակութեանց միջեւ։ Տեղական իշխանութիւնք դժուարաւ յաջողեր են միտքերն հանդարտեցնել, ամեն կերպ խուզարկութեանց ձեռնարկելով, քրիստոնեայ տղուն մահուան պարագայները գիտնալու համար։ Առ այժմ ոչինչ երեւան ելած է։ (Մէնէրվա)

—

ՈՃԻՐ ՄԸ Ի ԼԻՒԼԻ ՊՈՒՐԿԱԶ

Լիւլէ Պուրկազ հետեւեալը կը գրեն առ Թ-ոյն.

Զեր լրագրոյն անցեալ աւուր թերոյն մէջ պատմուած էր թէ տեղւոյս ելմտական պաշտօնեայ Հիւսէյին էֆէնտին, կինը, տղան ու ապասուհին սպաննուած էին աւազակաց կողմէ։ Այդ դէպք բոլորովին ստոյգ է։ Հիւսէյին էֆէնտի յիրաւի պարկեշտ և պատուաւոր անձնաւորութիւն մ'էր։ Այդ ոճրագործութիւն տեղի ունեցած է Բամազան 21ի գիշեր հետեւեալ պարագայից մէջ, որք հաստատուած են կատարուած քննութիւններէ։

Քաղաքային և դատական պաշտօնեայք ոճիրը կատարուած տունն երթալով տեսան թէ Հիւսէյին էֆէնտի, կինն, որդին եւ ապասուհին սպաննուած են անգթօրէն։ Ցեղւոյն գայմագամ Շէրիֆ պէյի ջանիւք ձերբակալուած են ոճրագործք որք են նոյն տեղացի Մոլլա Իպրահիմ օղու Հասան, Բէյիի դէտ Շէյվքէդ և սափրիչ Մուսթաֆա։ Սոքա հարցաքննուելով խոստովանած են իրենց ոճիրը։

Այդ ոճրի շարժառիթին գալով, ոճրագործք յայտարարած են թէ իրենցմէ Հասան կնութեան ուզեր է Հիւսէյին էֆէնտիի աղջիկը, զոր հայրը իւր մեծ ազդեցութեամբ ի Հալէպ, սակայն հայրը մերժելով, Հասան ու ընկերք այդ ոճիրն ի գործ դրեր են։

—

ԵՐԱՇՏՈՒԹԻՒՆ ԱՅՏՐՆԻ ՆԱՀԱՆԳԻ ՄԷՋ

Մանիսայէն կը գրեն մեզ.

Երաշտութեան պատճառաւ Մանիսայի երկրագործներն ալ շատ մտահոգութեան մէջ ընկղմած են։ Մեծ ծախքերով մի քանի տեղեր գարի և ցորենի արտերը գետակներու ջրերով ոռոգեցին, և շատերն աւելով բամբակ ցանեցին։ Եթէ քիչ մ'ալ շարունակուի երաշտութիւնը, այս ցանուածներն ալ ոչինչի պիտի երթան։ Ասոնց կարգէն է նաեւ ծխախոտի մշակութիւն։ 2—3 անգամ է որ կը տնկեն բայց կը չորնայ։

Այդիներու պղտոերութիւնն ալ շատ նուազ կ'երեւի այս տարի, և մնասէ զերծ չեն։ «Ագ-գոյուն» կոչմի այդիներն՝ որ ամենէ առաջինները կը համարուին (մէկ արտավարն 800-900 օքա Սուլթանիէ չափէ արտադրող) շատ տեղեր չորնալու նշաններ կ'երեւին։ այդեպանք՝ յուսահատ՝ ջրհորներ բանալով սկսած են ոռոգել։ մի քանի օրէ ի վեր անձրեւի համար աղօթքներ կը լինին։

—

Ելմտական Նախարարութիւնն երէկ սկսաւ վճարել կառավարական բոլոր պաշտօնէից Ապրիլի ամսաթոշակը։

—Պէյրութի գաւառական լրագրոյն մէջ կը կարդանք թէ, քաղաքին մէջ կառուցանելի զինուորական պահականոցին համար, վաճառական Նիքոլա Քամանթի էֆէնտի կառավարութեան նուիրած է չէնքին կառուցանելի գետնոյն մէջ իւր ունեցած բաժինը։

—Աքսէրայի սանջակ ի նպաստ կազմեալ յանձնաժողովն նպաստի տոմսեր պատրաստած է, որք ի մասոյ շրջաբերութեան պիտի հանուին։

—Նախընթաց իրիկուն Պէյոլիքտէրէի շրջակայ Պահչէքէյի մէջ խստեր բռնկեցան, սակայն գիւղացիք յաջողեցան կրակը մարել։ Հրդեհը առաջ եկած էր հրթիռներէ որք արձակուած էին գիւղին տօնավաճառին առթիւ։

—Հայտար-Փաշայի մէջ կատղած շունէ մը խածուած ծխավաճառը մեռեր է։

—Նախընթաց իրիկուն ժամ կէսին մեր Օրթագիւղի մէջ Մկրտիչ և Տիմիթրի անուն երկու չարագործք Յարութիւն անուն շրջուն փերեզակի մը վրայ յարձակեցան, երբ սա իւր տան դուռը կը բանար, և ձեռքը գտնուած պայուսակը յափշտակելով խոյս տուին։ Ոստիկանութիւնն իմանալով անմիջապէս Մկրտչի տունը կոխեց և պայուսակը գտաւ, որուն մէջ կ'ըսուի թէ հարիւր ոսկւոյ արժողութեամբ ապրանքներ կային։ Ոստիկանութիւնը ձերբակալեց Տիմիթրին, իսկ Մկրտիչ տակաւին ձերբակալուած չէ։

—Կրթական Նախարարութեան մէջ թուպճի և Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին որդի Սուպհի պէյի երկու տարեկան ազջիկն մեռաւ երէկ։

—Էնկիւրիի զօրաբաժնին հրամանատար Ալի փաշա հազարապետի մը հետ նոգոտա գնացեր է ինչ ինչ քննութիւններ կատարելու պաշտօնով։

—Դասթամանիէն կը գրեն թէ 6-7 տարի առաջ կազմեալ տարազագործական ընկերութիւն մը բաւական յաջողմութիւններ ըրած և այժմ խանութ մը բացած է՝ ուր կը վաճառուին այդ ընկերութեան մէջեցաւ պատրաստուած ամեն տեսակ կերպասներ։

—Երէկ ի Պոլիս Օտուզքարուի մէջ կռիւ մը տեղի ունեցաւ գաղթական կառապանի մը և խանութպանի մը միջեւ։ կառապանը կառքով անցած պահուն խանութին հովանին պատռած էր և խանութպանը՝ բարկանալով գանակոծեց և վիրաւորեց զկառապանը։

—Գ. Ժ. Լօմպրոսօ կիրակի օրը Պաւլքէլի յուսոց հիւանդանոցն ու որբանոցն այցելելու առթիւ, 10 ոսկի նուիրեր է հիւանդանոցին և 100 ոսկի որբանոցին որ նորոգութեան պէտք ունի։

—Սամսոնի վաճառականներէն Եդուարդ էֆէնտի Մուրատեան, որ ժամանակէ մը հետէ մայրաքաղաքս կը գտնուէր, մեկնեցաւ ի Սամսուն։

—Անգլիացի ծովակալ Սըր Ճոն Քիմէրլէյ չորեքշաբթի իրիկուն մայրաքաղաքս եկաւ, և վաղը կիրաստն պիտի ուղեւորի Մէսաժբրիի չոգենաւով։

—Նախընթաց իրիկուն Բերայի ոստիկանութիւնը ձերբակալեց այն մուրացիկ կինն որ խարտեաշ փոքրիկ աղջիկ մը առջին ձգած գարնիշրատուններն ու օրձաբանները կը չրջի։ Կնոջը վրայ կասկած կար թէ անցորդի մը թաշկինակն ու չորս մէճիտը չորթած է։ Կարաժա Սէրայի մէջ կնոջ վրան գտնուիը խուզարկուելով, 300 ոսկւոյ գումար մը գտնուեցաւ, զոր մուրալով հաւաքած էր։ Կինն յայտարարեց թէ ինքը ատարիական հպատակ է, ուստի ատարիական հիւպատոսարանին յանձնուեցաւ։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՓԱՆԻՇԱՑԻ ԴԱՏԱՍՏԱՆ

ՍՈՖԻԱ, 25 Մայիս. — Փանիշցա հազարապետն և մեղսակիցները դատող Զինուորական Ատեանն այս առաւօտ գումարեցաւ հետեւեալ առաջին գնդին զօրանոցին մէջ, հազարապետ Մանտրեւսքիի նախագահութեամբ։ Ունկնդիրք քիչ էին, հաւանօրէն զի հասարակութիւնն ընդհանրապէս չէր գիտեր թէ դատն այսօր պիտի սկսէր։ Դատաւորք զինուորական երդումն ընին։ Նախագահը կոչեց ամբաստանեալներն, ամենէն առաջ Փանիշցա մնաց, և յայտարարեց թէ սակայն երէկ իրիկուն կրցաւ փաստաբանն ընդունիլ։ Փաստաբանք ոմանք, երէկ պաշտպան կարգուած լինելով ամբաստանեալց, ժամանակ չեն ունեցած թուղթերը քննելու, և ուրբաթ յետամգաւմ խնդրեցին։ Դատաւորք որոշեցին մայիս 8|20 ին սկսիլ դատաստանը։ Ռուսահպատակ Բալուպքով յայտարարեց թէ պուլկարերէն բաւական չի գիտեր, և դատարանը թարգման մը կարգեց որ օրինական երդումն բրաւ։ Գերմանիոյ հիւպատոսարանին թարգմանը ներկայ էր, Բալուպքովի վերաբերեալ մասանց ուշադրութիւն ընելու։ Անգլիոյ, Աւստրիոյ, Իտալիոյ, Ռուսիոյ, Յունաստանի դիւանագիտական գործակալութեանց քարտուղարք և թղթակիցներ ներկայ էին։

ՀՌՈՄ, 15.—Երեսփ. ժողովը 67ի դէմ 179 քուէով ընդունեց արտաքին գործոց Նախարարութեան եզմտացոյցը։

ԲԱՐԻԶ, 15.—Ասսք կայ թէ Գ. Բաուս մայիս 21էն յետոյ ներսէն պիտի չնորհէ Օրլէանու դքսին։

ՔԷՕՆԻԿՍԳԷՐԿ, 15.— Վիլհէլմ կայսր բաժակ առաջարկեց Արեւելեան Բրուսիոյ նահանգին բարգաւաճման։ Փափաք յայտնեց որ այս նահանգ հայրենիքը պաշտպանելու պէտք չունենայ։ Բայց ի հարկին վստահ է կայսրը թէ նահանգն իւր պարտաւորութիւնը պիտի կատարէ նոյն կորովով և ազգութեամբ որով կատարեց 1870ի պատերազմին մէջ։

ՊԵԼԿՐԱՏ, 15.—Ռումանիոյ ազի Բէյին Սերպիոյ պէտք եղած աղը տալու համար Հունգարիոյ Բէյիին հետ նոյն առաջարկն բրած լինելով, Պելկրատի կառավարութիւնը Ռումանիոյ Բէյիին առաջարկն ընդունեց։

ԲԱՐԻԶ, 15.—Ներքին գործոց նախարար Գ. Գոնդան օրինագիծ մը կը պատրաստէ, որպէս զի չատ տարիներու աշխատութենէ կամ անկարութենէ յետոյ գործաւորք ապահովագէս ստանան հանգստեան թոշակներ։ Այդ օրինագծով արտօնութիւն կը տրուի գործաւորներուն բաժանորդ գրուիլ փոխադարձ օգնութեան այն ընկերութիւններուն, որոց կը նպաստէ կառավարութիւնը։

ՊԵՐԼԻՆ, 15.—Երեսփոխանաց ժողովոյն մէջ, վիճաբանութիւն զինուորական օրինագծին։ Պատերազմական գործոց նախարար Գ. Վէրտի տիւ Վէրնուա ըսաւ թէ պէտք է միւս պետութեանց հետ միանոյն ատրճանին վրայ գտնուիլ։ Մարէշալ Մոլդքէ յայտարարեց թէ, հակառակ օտար երկրաց խաղաղական հաւատեաց, պէտք է հոգ տանիլ Գերմանիոյ ապահովութեան։ կը կարծէ թէ ամէն կառավարութիւնք բարեկամ են խաղաղութեան, բայց ինք իր մէջ կարելի է միայն ապահովութիւն գտնել։ բանակին կազմակերպութիւնը որչափ աւելի լաւ ըլլայ և պատերազմի կազմ ու պատրաստ, միւս պետութիւնք այնչափ աւելի տրամադիր պիտի ըլլան խաղաղութիւնը պահպանելու։ պատերազմը չատ դրամի կարօտ է, բայց ամենէն փայլուն վիճակն արդելք մը չըլլար որ թշնամին երկիրը չ'արշաւէ։ Գ. Ռիխդէր (յառաջդիմական) զինուորական երկամեայ ծառայութիւն կը խնդրէ որպէս ի Ֆրանսա։ Երեսփ. ժողովը պարտի իւր իսկ նախաձեռնութեամբ լուծել զինուորական ծառայութեան տեւողութեան զեղչելը։ Պատերազմական գործոց նախարարը կ'ըսէ թէ կառավարութիւնն երբեք ըսած չէ թէ բանակին կազմակերպութիւնը կատարեալ և վերջնական է։ Կաթոլիկ կուսակցութեան պետ Գ. Վինտհորոզ կ'առաջարկէ որ 28 անդամէ բաղկացեալ յանձնախումբ մը պաշտօն ունենայ քննել զինուորական ծառայութեան ժամանակը զեղչելու և խաղաղութեան ժամանակի զինուորական ոյժերը որոշելու խնդիրը։ Պատերազմական նախարարը, ի պատասխանի, կը յայտարարէ թէ Գերմանական դաշնակից կառավարութիւնք կը պատրաստեն բանակին վերակազմութիւնը։ պէտք է սպասել զինուորական երկամեայ ծառայութեան խնդրոյն վիճաբանութեան առ այժմ, զինուորական ծառայութեան տեւողութիւնը չկրնար զեղչուիլ։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 4 Մայիս

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈՒԱՆԱԿԱԳՐՈՅ

3 ամիս. Լիսաբոնի վրայ (Պանքային)		109 7/8
3 » » » (վճարելի)		109 1/2
3 » Բարիզի » » (պանքային)		22 90
3 » » » (վճարելի)		22 97 1/2

Օսմանեան Քոնսոլիտ

Հին երեսկ դոյզ (Մեծաց Ս. Սէրի		20 36 1/2
Նորային դոյզ. Էլի վերջը	»	20 36 1/2
Սէրայի մէջ	»	— —
Ղաւուսաան բաշխեցաւ	»	20 37 1/2
Հին. տրին	»	20 39

ԻՍԹԻԳՐԱԶԸ ՏԱՒԻԼԻ

Նրէկ երեկոյ	55 15
Այս առաւօտ	55 17
Կէս օր	55 17

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷՔԹՈՅ

Ծխախուտ	A. Սէրի	41 1/2
»

ՄԵԼՔՈՊ ՆՈՒՊԱՐԵԱՆ
ԲԱՌԱՐԱՆ
ՖՐԱՆՍԵՐԵՆԷ ՀԱՅ ԱՇԽԱՐՀԻԿ

Ցանկ Բաժանորդաց

ՅՈՒՅՑԱԿ Զ.

	Բաժին
Ե. Ցուցակի գումարը	192
Մեծ. Մարտիրոս էֆ. Թօգաուլեան Մանչէսթըր	1
» Գառնիկ էֆ. Ֆընտըքլեան Մանչէսթըր	1
» Մկրտիչ էֆ. Աստուածատուրեան Օտէսա	1
» Յովսէփ էֆ. Ճերմակեան ըզմիւռնիա	1
» Գրիգոր էֆ. Շնորհաւորեան Սամսօն	1
» Խաչիկ էֆ. Պօղոսեան Սամսօն	1
» Դաբրիել էֆ. Առաքելեան Սամսօն	1
» Աղեքսանդր էֆ. Ինճէճիքեան Սամսօն	1
» Յակոբ էֆ. Շահինեան Սամսօն	1
» Ստեփան էֆ. Թիւրապեան Սամսօն	1
» Մուրատ էֆ. Իմէրեան Սամսօն	1
» Գրիգոր էֆ. Նազարեան Սամսօն	1
» Տրդատ էֆ. Տէր Թովմայեան Սամսօն	1
» Սերվիչէն էֆ. Կ. Պոլիս	1
Ազն. Օրիորդ Հռիփսիմէ Պաղտասարեան Զմիւռնիա	1
Մեծ. Աւետիք էֆ. Ղօնճայեան Գահիրէ	1
» Օ. Իւթիւճեան էֆ. Կիպրոս	1
» Գասպար էֆ. Ամիրայեան Կիպրոս	1
» Յակոբ էֆ. Սելեան Մարսիլիա	1
» Սարգիս էֆ. Հալաճեան Մարսիլիա	1
» Թէոտոր էֆ. Խաչեանց Մարսիլիա	1
» Գրիգոր էֆ. Հայրունեանց Մարսիլիա	1
» Յովհաննէս էֆ. Սաաթճեան Մարսիլիա	1
Վսեմ. Տօքթ. Խորասանճեան էֆ. Կ. Պոլիս	1
Պատ. Կրթասէր Ընկերութիւն ըզմիւռնիա	1
Վսեմ. Լեւոն պէյ Պարամանեան Բարիզ	1
Մեծ. Խաչերես էֆ. Պարագաչեան Նաչ	1
» Ստեփան էֆ. Շիլտովեան Նաչ	1
» Գրիգոր էֆ. Պըլբլեան Նաչ	1
» Սողոմոն էֆ. Թրանիսչեան Նաչ	1
» Կարապետ էֆ. Կոյլուեան Պոթուշան	1
» Գրիգոր էֆ. Բրիտանօֆ Թիֆլիզ	1
» Պօղոս էֆ. Աստարճեան Կ. Պոլիս	1
» Մկրտիչ էֆ. Մանուկեան Կ. Պոլիս	1
» Գառնիկ էֆ. Սերովբեան Կ. Պոլիս	1
» Ճիվան էֆ. Թէքէեան Լիվըրբուլ	1
» Կարապետ էֆ. Բեհլիվանեան Բարիզ	1
» Գասպար էֆ. Զըրաքեան Կ. Պոլիս	1
» Յովհաննէս էֆ. Կիւմչեան Կ. Պոլիս	1
» Հրանդ էֆ. Ասատուր Կ. Պոլիս	1
Գումար	232

(Շարունակելի)

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿ
ԵՒԴՈԿԻՈՅ

Քաղաքիս օդն բարեխառն է թէ ամառն և թէ ձմեռն։ Սակայն ամառն, երբ ժողովուրդ այգիէն կը վերադառնայ, իր հետ կը բերէ ընդհանրապէս ջերմ։ Ջերմն՝ ոմանք կ'ունենան ամեն օր, ոմանք օր ընդ մէջ և ոմանք աւելի քիչ։ Ջերմի դեղն է ֆէլֆիս, առանց բժիշկի դիմելու երբ ոք կը տապալի ջերմէ կը դիմէ ֆէրուրի խառնուրդ և կէս տրամ սիլիֆաթ առնելով քանի մը մոսերու կը բաժնէ եւ կ'ուտէ, կը կարի ջերմը։ Եթէ յաջորդ շաբթուն դարձեալ նոյնպէս չուտէ, ջերմն թող չըտար իր օձիքը և դարձեալ կուգայ։ Այս կերպով չը կտրուած ջերմեր շատ կան, որոնք կը տեւեն ձմեռն իսկ, ինչպէս որ այս տարի շատ կար։ Զմեռուան ջերմն գիւրին չէ կարել, բայց այս պարագային մէջ իսկ բժիշկի չեն դիմեր։ Այս տարի ջերմէն աւելի տանկն մեծ դեր խաղաց, զի ջերմին հետ մէջքի եւ ծունկի ցաւերն անհնարին կ'ընէին հիւանդին տառապանքը։ Իռֆլուենցան ալ եկաւ զարնելու ամեն դուռ եւ պիտի փարեցաւ իւր հիւրընկալներուն։ Քաղաքին երկու երրորդ մասէն առաւ իւր վրէժն։ Մահուան դէպքեր շատ քիչ պատահեցան, անոնք՝ որ առանց դարմանի մնացին և կամ ունեցան թաքստոց՝ անոնք միայն մեռան եւ բաւական տուներ ի վիշտ համակեցին։ Կառավարական բանտին մէջ վերջերս ծագեցաւ ժանտատենդ եւ բաւական վնաս տուաւ, զի բանտի դիրքն փոքրիկ է եւ այժմ խիստ մեծ քանակութեամբ բանտարկեալ կայ։ Եւդոկիան՝ որ վերջերս ունեցաւ չէ-ի մահքէմէ և ֆէդ-տայրէօի, հարկադրեցաւ պահել ամեն բանտարկեալներ, որոց մեծ մասը արդէն կը ՀԸՐուէր ի Սեբաստիա։ Երբ երկու մարդու տեղը վեց մարդ լեցուի, ի՞նչ կը լինի այն տեղի օդը, մանաւանդ բանտի նկուղներու մէջ։ Կառավարական բժիշկը քանիցս պաշտօնական գրութեամբ դիմած է այս մասին ուր որ անկ է, և մանաւորապէս հիւանդանոցին անյարմարութիւնը ցոյց տալով կարգադրութիւն մը խնդրած։ Քաղաքական ժողովը մասնաւոր տուն մը վարձելով հիւանդները հոն փոխադրելու և անկողիններ աւելցնելու որոշում տուած է, զի այժմ մէկ անկողնի մէջ երկու հիւանդ կը պառկին։ Այդ որոշում Սեբաստիա հաղորդուած է և անտի ի Կ. Պոլիս, որպէս զի այդ մասին ըլլալիք ծախուց արտօնութիւն շնորհուի։ Անչուշտ ի մօտոյ կուգայ հրաման և հիւանդանոցն ու բանտ վէրի վայելուչ դիրք մը կ'ստանան։ Քաղաքիս կառավարական բժիշկն է այժմ, բժշկական վարժարանի շրջանաւարտ և Զիլէի նախկին քաղաքապետական բժիշկ Տոքթ. Երդուարդ էֆէնտի Թովմասեան, բնիկ պոլսեցի համակրելի երիտասարդ մը, որ ամեն ուրեք կը սուրայ իւր նախախնամական գործն յաջող վարելու։ Միւս բժիշկներն են Տոքթոր Գէորգ Շիրինեան, նախկին քաղաքապետական բժիշկ, որ Սեբաստացի է և ընտանեօք ատ փոխադրուած առժամապէս, Սեբաստիոյ վախճանեալ հռչակաւոր ամերիկացի Տոքթ. Ուէսթի աշակերտներէն։ Տոքթ. Սիմոն Գըլըճեան, ամերիկեան բժիշկ, Եւդոկիացի, որ շատոնց եկած է ծառայելու Եւդոկիոյ ժողովուրդին։ Տոքթ. Դոմաքի, որ երկար տարիներէ ի վեր Եւդոկիա հաստատուած է։ Կան ուրիշ մի քանիներ ալ, սակայն չունենալով վկայական, չեմ գրեր սոցա կարգին։ ոմանք դեղագործ են և կ'ընեն բժշկութիւն։ Վերջերս նոր դեղարան մը բացուեցաւ ատ, որոյ տէրն է Մկրտիչ էֆ. Ալթունեան վկայեալ դեղագործ։ Մկրտիչ էֆ. ի կողմէն վերջերս խնդրագիր մը տրուելով, աթարներու դեղեր ծախելն արգիլուեցաւ կառավարութեան կողմէն, նոյնպէս և ինքնակոչ բժիշկներու։ Դայեակներ ալ կան, որք բժշկութեամբ կ'զբաղին։ Դայեակ բժիշկներ գործ չունին ատ։

"ԸՆԴ ԱՍԻԱ"

Գերմանիոյ Ֆրայբուրգ քաղաքին մէջ գտնուող հռչակաւոր գրավաճառ-հրատարակիչն Հերդէր՝ ի լոյս հանած է ընդարձակ պատկերազարդ մեծադիր հատոր մը, «Ընդ Ասիա» (Jos. Spillmann, S. J. Dure Asien. Ein Buch mit vielen Bildern für die Jugend. Freiburg im Breisgau. Herder'sche Verlagshandlung. 1889. IX, 388 pp. 4⁰)։ անուամբ, հեղինակն է Յովսէփ Շպիլման։ Դիրքն երկու մաս պիտի բլլայ, որուն առաջին մասը միայն հրատարակուած է ցայժմ։ կը ճառէ Ասիոյ օսմանեան և ռուսական երկիրներուն վրայ (Արեւմտեան և Հիւսիսային Ասիա)։ Այս առաջին հատորն 12 մաս բաժնուած է և կը խօսի Արաբիոյ, Պաղեստինի, Ասորիքի, Փոքր-Ասիոյ մասնաւանդ (էջ 147-178), Կուկասի (էջ 185-225), Հայոց (էջ 228-242), Միջագետաց, Պարսկաստանի, Աւղանստանի, Դուրանի և Սիբիրիոյ վրայ։ Փոքր Ասիոյ մասին մէջ ի մասնաւորի կը խօսի Կիլիկիոյ և Տրապիզոնի, Ամասիոյ, Եւդոկիոյ և Սեբաստիոյ վրայ, որուն մէջ զետեղուած են շատ յաջող պատկերներ սոյն երկիրներուն և բնակչաց։ իսկ Կուկասիոյ մասին մէջ նախ կը խօսի Կուկասեանց լերանց, ապա Փոթիի, Բաթումի և Տփղիսի վրայ մինչեւ Կասպից ծով, Կասպից ծովուն եզերաց և վերջապէս Կուկասիոյ մէջ գտնուող հեռէական ազգաց վրայ։ Այս մասին մէջ գրուած պատկերաց մէջ կան ի մասնաւորի Արեւանցիներու և Մինդրելիներու և վրացի կանանց տարազները, Փոթիի Ռիոն գետին գեղատեսիլ հովիտը, Բաթումի գիրքը, գետն ու կամուրջը, Գելատի վանքը, Տփղիս, Բագուի նաւթի աղբիւրները, Դերբենտ, Աժտէրխան, Վրաց առաքելուհւոյն Նունէի նկարը եւս։ Յաջորդ 24 էջերուն մէջ (էջ 205-228) գրուած է մանրավէպ մը Նորագոյն ժամանակի Կուկասիոյ կեանքէն առնուած։ Իսկ Հայոց վրայ գրուածը հետեւեալ գլուխներն ունի։ 1. Պատմական տեսութիւն Հայոց վրայ։ 2. Եկք յԱրարատ։ 3. Երեւան և Էջմիածին։ 4. Շուշի և Թաթարաց գրպրոցն ի Շուշի։ 5. Կարս։ 6. Կարին և Վան և 7. Քուրդք։ Այս մասին բազմաթիւ պատկերաց մէջ կան ի մասնաւորի՝ Հայ գիւղացի կանանց տարազը, Մեծ և Փոքր Արարատ, Երեւան, Էջմիածին, Շուշի, Կարին, Աղթամարայ վանքը, Վանայ բերդը և վերջապէս Բաղէշի քուրդ պէյին պատկերը։ Պարսկաստանի մասին մէջ կը խօսի Ջուղայի վրայ։

Բովանդակ գիրքն, 388 էջ քառածալ, եւս ունի 226 պատկեր, որոնք շատ յաջողած են։ Սակայն բովանդակութեան կողմանէ նոր և ինքնագիր բան շատ քիչ կայ, զոր առանձին յիշատակութեան արժանի չենք տեսներ։ Եւ ինչպէս կ'երեւայ, հեղինակն այց եկած չէ անձամբ այս ամէն տեղերն, այլ մեծ մասն այլ եւ այլ գրքերէ հաւաքած է։ Գրեթէ այս ամէն հատուածներն ու պատկերներն հրատարակուած էին արդէն նոյն քաղաքը լոյս տեսնող գերմաներէն թերթի մը մէջ, որ է «Կաթողիկէ եկեղեցւոյ Առաքելութիւնք»։ ասիկայ նոյն թերթէն հանուած է և իբրեւ ուրոյն գիրք հրատարակուած։ Թէեւ շատ բանի վրայ հարեւանցի միայն գրուած է, մանաւանդ թէ վրիպակներ ալ չեն պակսիր, բայց եւ այնպէս գովելի գործ մըն է, որով Արեւմտեանց փոքր ի շատէ տեղեկութիւն կը տրուի Արեւելից վրայ։ Վերջը դրուած է բազմագունեան գեղեցիկ աշխարհացոյց տախտակ մը 1։ 30 միլիոն մեծութեամբ՝ Ասիոյ, Եւրոպիոյ և Հիւսիսային Աֆրիկէի աշխարհաց։

(Հանդէս Ամսօրեայ)

ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Առաջին հիւանդանոց.—Անխամ վիճակ նախկին հիւանդանոցաց.—Բարեկարգութիւն հիւանդաց ի մեծն ճոն Հաւուբրտ անգլիացւոյ.—Օգուտ հիւանդանոցաց.—Ներքին ու արտաքին կազմակերպութիւն, գիրք, ոգ։ ջուր հիւանդանոցաց.—Առաւելութիւն պատշաճ բաժանման.—Պաշտօնեայք և պարտաւորութիւնք նոցա։

Առաջին հիւանդանոցք հիմնուեցան քրիստոնէութեան բարերար ազդեցութեան շնորհիւ՝ ի սկզբան չորրորդ դարու Մեծն Կոստանդիանոսէ իւր բժիշկ Օրիպագի խորհրդով։

Նախկին հիւանդանոցը շինուեցաւ ի Հռովմ 300 թուականին, յետոյ ի Լիոն, ի Բրնս և յՕթէօն։ Բարիզու Օթէլ Տիէօ հիւանդանոցը եօթներորդ դարու մէջ հիմնուեցաւ, Գոտոյի Սէնթ-Անտրէ հիւանդանոցը հիմնեց Վիթալ Դարլը 1390ին, յետ Խաչակրաց շինուեցան բորոտներու կամ հիւանդներու յատկացեալ չէնքերու շատեր։

Սոյն այլ և այլ հաստատութիւնք յայնժամ առողջարանութեան նախնական օրինաց անգէտ լինելու հետեւանքն կրեցին ընդ երկար, հիւանդք խճողեալ էին նեղ, օդազուրկ և մութ տեղեր, չէնքեր ժամանակի աւերիչ ազդեցութեամբ ալ աւելի հինցան և անմաքրութեան պատճառներն աւելցուցին։

Մարդասէր մը (ճոն Հաւուբրտ անգլիացին) 1780ին այցելեց Եւրոպիոյ գլխաւոր հիւանդանոցներն ինչպէս նաև բանտերն, ցոյց տուաւ առողջարանութեան և բարեգործութեան սկզբանց անտես լինիլն ու մոռացուիլն, իւր ազատասէր ձայնն ամէն կողմէն լսելի եղաւ, յետ այնորիկ մեծ քաղաքաց գեղեցիկ չէնքերու մէջ հիւանդանոցներն ալ ի հաշիւ կ'առնուին։

Մարդասիրութեան ու գիտութեան համար բացուած սոյն տաճարներ ուսումնասիրութեան առատ և բեղմնաւոր դաշտ մը կ'ընծայեն, հոն դէպքերն բազմաթիւ են, ինչ որ է հասարակաց պարտէզը բնագէտի համար, նոյնն է հիւանդանոցն բժշկի համար, հոն բազդատութիւնք դիւրին են և վիճակագիրք կարելի. հիւանդանոցներու մէջ քիչ անգամ կը պատահի ամրողջովին ճանչնալ հիւանդաց անցեալ վիճակն, բայց եւ այնպէս միշտ բժշկին աչքն առջեւ գտնուելով՝ շատ մը ճշգրիտ խուզարկութեանց կրնան ենթակայ լինիլ, եւ եթէ մեռնին դիակնութիւնը կրնայ հիւանդին պատմութիւնը ամրողջացնել, առաւելութիւն՝ որ յաճախ կը մերժուի արտաքին հիւանդներէ։

Թուեցինք միայն հիւանդանոցի բժշկաց համար ունեցած առաւելութիւնը, բայց հիւանդանոցք ունին նոյնպէս մեծամեծ առաւելութիւններ հիւանդաց համար։

Հիւանդ մը՝ նամանաւանդ երբ պանդուխտ լինի՝ ունի շատ մը պէտքեր՝ զոր անկարող է գոհացնել պանդոխի մէջ եւ այլուր, նախ պարտի ամէն օր բժշկի այցելութիւն ընդունիլ եթէ ենթակայ եղած է սուր հիւանդութեան մը, բայց խեղճ պանդուխտն ուսկի՞ց պիտի գտնէ այցեգին, պիտի ըսուի թէ բժշկէ՛ ձրի կը գտնուին աղքատ հիւանդներն, սակայն միթէ կը լսենա՞ մեռնալն ինչ ասով, եւ չունի՞ն պէտք դեղի, սննդեան և յարմար բնակարանի. այս մասին ալ աղքատախնամ ընկերութիւնք մեծամեծ ծառայութիւններ կը մատուցանեն, բայց ինչ որ ալ լինին անոնց մատուցած ծառայութիւնք չէին կարող լիովին բաւել անհատնում պէտքերուն՝ որ հեզգեհէ ի յայտ կուգան։

Հիւանդք կը գտնեն ի հիւանդանոց յարմար անկողին, լաւ խնամք, գոհացուցիչ սնունդ, դեղ ու դարման. ասոնց ամենն ի միասին գտնել անհնար է դուրսը պանդուխտի համար։ Պանդուխտի համար ըսինք. միթէ կարելի՞ է նաեւ միջին եւ նոյն իսկ բարձրագոյն դասուց համար գտնել այնքան հանգստութիւն և դիւրութիւն որքան հիւանդանոցաց մէջ, և ահա այս պատճառաւ է որ Եւրոպացիք իսկոյն հիւանդանոց կը դիմեն երբ հիւանդ լինին։ Բայց ինչպէ՞ս պէտք է լինիլ հիւանդանոցի ներքին և արտաքին կազմակերպութիւնը, որ կարենայ գոհ ընել ժողովրդեան ամէն դասերը. այս է գլխաւոր խնդիրն, որոյ վրայ ընդարձակ ու մանրամասն տեղեկութիւնք ևեթ կարող են գոհացնել ընթերցողները։

Հիւանդանոցը պէտք է շինուած լինի քաղաքէն դուրս, բայց շատ ալ հեռու ըլլալ չէ պատահեալ հասարակութեան, որպէսզի անակնկալ և յանկարծական դէպքերու միջոցին դիւրին լինի դիմել անդր. դիրքն օդաւէտ, բարձր և տարածութիւնը մեծ և ընդարձակ լինելու է, որպէսզի չենքերն իրարու շատ մօտ չ'ըլլան և շրջապատեալ պարտէզներէ ու անցքերէ. վարչութեան վերաբերեալ չենք առջեւի կողմը՝ իսկ միւս չենքեր ետեւի կողմը գտնուելու են։

Տախտակամածները հաստ կաղնիէ (մէջէ) շինուած լինելու են, և սրահներու բարձրութիւնն առ նուազն 4.5—5 մէթր ըլլալու է։

Երկաթեայ մահճակալք 2 մէթր երկայնութիւն և մէկ մէթր լայնութիւն ունենալու են իրարմէ մէկ ու կէս մէթր հեռաւորութեամբ։

Զանց կ'ընեմ հոս յիշել իւրաքանչիւր սրահի համար պէտք եղած օդոյ քանակութիւնն և այլ մանրամասնութիւններն, բայց չեմ կրնար երբէք առանց յիշատակութեան անցնիլ ջուրն, որ մեծ կարեւորութիւն ունի հիւանդանոցի համար, ի նկատ առեալ շատ մը տարափոխիկ և ոչ տարափոխիկ հիւանդութեանց մէջ կատարած դերն. ի մասնաւորի երկարատեւ տենդի (թիֆօ) գլխաւոր պատճառն է անմաքուր ջուր։

Զայս լիովին կը հաստատէ Գազդիոյ պատերազմական գործոց նախարարին այս տարուան տեղեկագիրն, որ զօրանոցաց և այլ զինուորական հաստատութեանց երրորդ մասին մէջ երկարատեւ տենդի դէպքեր պարունակող ջրեր գործածուած լինելն յիշելով՝ յետ բարեկարգութեան միմիայն Բարիզու համար հիւանդութեան 58 և մահուան 40 առ հարիւր նուազիլը կը հաստատէ։

Սոյն զգալի փոփոխութիւն յառաջ եկաւ ազբիւրի ջուր գործածելով և անմաքուր ջրերն զտելով. միթէ հարկ կա՞յ ընելու թէ լուացքի և մաքրութեան անհրաժեշտ պիտոյից համար հիւանդանոցք առատ ջուր ունենալու են, նկատելով թէ հիւանդաց մեծագոյն մասն կը պատկանին գործաւոր դասուց, որք վերջին աստիճան ազատ և անմաքուր վիճակի մէջ ի հիւանդանոց կը ներկայանան. եթէ հիւանդանոցք ունենան նաեւ մէյմէկ բաղանիք, յայնժամ մաքրութեան բոլոր պայմանք լիովին կատարուած կ'ըլլան։

Օդոյ, ջրոյ և դիրքի վրայ պէտք եղած տեղեկութիւնները տալէ յետոյ կը մնայ մեզ խօսիլ ներքին բաժանման վրայ, որ ըստ տեղւոյ, ազգի և սովորութեան կրնայ փոխուիլ. այն հիւանդանոցք՝ որք մասնաւոր չեն, այսինքն իրենց մէջ կը պարունակեն, արանց, կանանց, ծերոց, տղայոց և յիմարաց սրահներ, մեծ կարեւորութիւն ընծայելու եւ բաժանման, ըստ որում բանաւոր են պատշաճ բաժանումը, հոգեկրթութիւն, հոգեբոյժութիւն, խնամատարութիւն, նոյն իսկ առողջութեան տեսակէտով մեծամեծ առաւելութիւններ կ'ընծայէ, ինչո՞ւ կը ծառայէ հիւանդանոցին արտաքին չքեղութիւնն ու փառաւորութիւնը երբ ներքին բաժանմունք գոհացուցիչ վիճակի մէջ չեն. օրինակներու հարկ չկայ բացատրելու համար մեր միտքն, ամէն ոք գիտէ թէ ո՞րչափ հոգ և դժուարութիւն կը պատճառէ տուն մը՝ որոյ բաժանմունք ըստ պատշաճի չեն. եթէ տան մը համար յարմար բաժանում այսչափ կարեւորութիւն ունի, ո՞րչափ հարկ անհրաժեշտ է հիւանդանոցի նման մեծ հաստատութեան մը համար։

Յօսինք նաեւ ներքին կազմակերպութեան վրայ, որ ամենէն աւելի ուշադրութեան ու կարեւորութեան արժանի է, սկսեալ գլխաւոր պաշտօնէ, այսինքն տնօրէնէ, որ պարտի լինիլ փորձառու, խոհեմ, հեռատես, տնտեսագէտ, խորագէտ և պատկառելի մի անձնաւորութիւն, որպէսզի կարենայ կառավարել այնպիսի մեծ հաստատութիւն մը, յորում ինչպէս այլ և այլ հիւանդութեանց, նոյնպէս զանազան բնաւորութեանց, կրից, մոլութեանց ենթակայ անձինք կը գտնուին, այնպէս որ 600 700 հոգիէ բաղկացեալ հիւանդանոց մը կառավարել 60 000 անձինք կառավարելու կը համապատասխանէ։

Հիւանդանոցայ տնօրէնը բժիշկ և ոչ բժիշկ կրնայ լինիլ, վասնզի ինչպէս վերեւ ակնարկեցինք տնօրէնի պաշտօնն արդէն խիստ ծանր և փափուկ պաշտօն մըն է, եթէ աւելնայ ասոր վրայ բժշկութիւնն ալ՝ անտանելի կը դառնայ, ուրիշ խնդիր է եթէ բժիշկ տնօրէնը բժշկութիւնը բոլորովին ի բաց թողլով տնօրէնութեան պաշտօնն և եթ ստանձնէ, յայնժամ ո՛չ միայն տնօրէն մինչեւ իսկ քաղաքագէտ կրնայ լինիլ։

Հիւանդանոցի գլխաւոր բժիշկն, պարտի լինել քաջահմուտ բժշկութեան ամէն հիւղերուն, փորձառու, խոհեմ, հնարագէտ, սիրող արուեստի և հետամուտ նորանոր գիւտից և խուզարկութեանց և կատող զհիւանդս ո՛չ իբր առարկայ փորձերու այլ իբր զառապեալ եղբայրս, հոգածապահ, ուղղադատ, ի մի բան օրինակելի վարուք, հմտութեամբ եւս փորձառութեամբ։

Հիւանդանոցի վիրաբոյժք պարտին լինիլ խոհեմ, լուրջ, հեռատես և քաջահմուտ վիրաբուժութեան ամէն հիւղերուն, յոյժ փորձառու, զի մարդկային բնութիւնն այնպէս է թէ ինչ որ ալ լինի իւր առած կրթութիւն՝ փորձառական ծանօթութիւնք աստիճանաբար կը զարգանան. կրնան գտնուիլ մի քանի մարդիկ՝ որ իրենք զիրենք նուիրելով չափական գիտութեանց կամ ուրիշ տեսական ուսմանց քիչ ժամանակի մէջ վարպետ լինին, մէկ տարուան միջոցի մէջ ետ ձգեն իրենցմէ առաջ սկսողներէ չատեր, այսպէս կրնայ լինիլ նաեւ տեսական վիրաբուժութեան համար, բայց գործնական վիրաբուժութիւնը կը պահանջէ բազմաթիւ փորձեր և յաջող գործողութիւններ՝ որք երկար տարիներու ևեթ արդիւնք կրնան լինիլ։

Ներքին բժիշկք պարտին լինիլ քաջառողջ, երիտասարդ, գիտած, սիրող արուեստի ու գիտութեան, գործունեայ, հեռատեսին, լուրջ, պարկեշտ, ճշդապահ և ուսեալ. իրենց պաշտօնն է գիշեր ցորեկ հսկել հարիւրաւոր հիւանդաց առողջութեան, առտու և երեկոյ կատարել ժամերով բժշկական այցելութիւն, օգնել վիրաբուժական գործողութեանց, դիմել օգնութեան ի գիշերի ծանր հիւանդաց, անձնուէր և աներկիւղ դարմանել տարափոխիկ հիւանդութիւնները, կացմ և պատրաստ գտնուիլ անակնկալ և յանկարծական պատահարաց, որք անպակաս կը լինին թէ՛ ի հիւանդանոց և թէ՛ արտաքոյ հիւանդանոցի։

Ցաւ ի սիրտ կ'ընենք թէ մեր տաղանդաւոր բժշկաց շատեր չեն յաժարիր հիւանդանոցայ մէջ պաշտօն ստանձնել, ի հարկէ գոհացուցիչ չ'գտանելով եղած վարձատրութիւնը; սակայն արուեստի ու գիտութեան հետամուտ անձինք նիւթական վարձատրութիւն եւ եթ նկատողութեան չեն առներ, այլ աւելի կը խորհին բարոյական վարձատրութեան վրայ։ Եւրոպիոյ ու Ամերիկայի բոլոր երեւելի ուսուցիչք հիւանդանոցայ բժիշկներն են, որք ո՛չ միայն այն մարդասիրական հաստատութիւններն ամենուն օգտակար ընելու համար անխոնջ եւ անդադար կ'աշխատին, այլ եւ իրենց փորձառութենէ ու հմտութենէ ուրիշ բժշկաց ալ բաժին կը հանեն հրատարակելով ընտիր եւ օգտակար գրքեր։ իսկ մեր համբաւաւոր բժիշկք (քիչ բացառութեամբ) կ'արհամարհեն գրագիտութիւնը նկատելով զայն իբր առանձնաշնորհումն վարդապետաց ու վարժապետաց։ բայց միթէ կարելի՞ է ուրիշ զանկաւ ուսուցանել բայց եթէ բանիւ և գրութեամբ։ ուրիշ առարկութիւն մ'եւս՝ ժամանակ կը պակսի նոցա իրենց, բայց ի՞նչպէս ժամանակ կը գտնեն Եւրոպիոյ հռչակաւոր բժիշկք՝ որոց յանախորդք չեն սակաւաթիւ քան զիւրեանցն։ ըստ իս ո՛չ այս և ո՛չ այն, այլ ինչպէս իրաւամբ կը գանգատի Քերթողահայրն տրուպէս այժմ՝ եւս առ հինն Հայաստանեայց լեալ անսրբելութեան խնամասիրութիւն եւ երգարանաց բանաւորաց։

Թողլով այլում ժամանակի եւս տեղւոյ երկարօրէն խօսիլ թէ գրագիտութիւնը բժշկաց գլխաւոր յատկութիւններէն մին լինելու է, սկսինք նաեւ թուել հիւանդապահաց պարտաւորութիւններն։

Հիւանդապահաց պաշտօնն է ըստ հրամանագի բժշկաց դեղերը գործածել, խնամ տանիլ հիւանդաց մաքրութեան և այլ պիտոյից, եթէ անոնց վիճակն ծանրանայ իսկոյն իմաց տալ բժշկաց, միթարել զանոնք քաղցր եւ համակիչ խօսքերով։ այս ամէն յատկութիւնք միացեալ կը տեսնուին իգական սեռի վրայ, վասն որոյ աւելի բնական և բանաւոր է յանձնել կանանց զայս կարեւոր եւ փափուկ պաշտօն։

Ղ. Գ.

ՆԱԽԱԿՐԹՈՒԹԻՒՆՆ Ի ԴԱՒԱՌ

«Վարժութիւն Մանկանց» ի Ա. Մասին Բ. տպագրութիւնն ալ լոյս տեսաւ։

Դասագիրքը գործի մ'է որոյ օգտակարացումը աւելի կախում ունի ի կիրս արկանողին կամքէն կամ կարողութենէն, քան թէ հեղինակին զայն խնամքը ու հըմտութեամբ պատրաստած լինելէն։ Այսու չենք ուրանար թէ երկու պայմաններն ալ անհրաժեշտ են. այսինքն՝ հարկ է որ դասագիրք մը լինի կատարեալ և տեղւոյն ու պարագային յարմար, հարկ է նաեւ որ ուսուցիչը դասաբանէ հմտութեամբ։

Արդարեւ ունինք շատ մը դասագրքեր աշխատասիրեալ կարողագոյն և գիտուն անձերէ որոց սակայն ոչ մին հմուտ է օտարալեզու գաւառացւոց վիճակին, որով և իրենց հեղինակութիւնք չունին տեղւոյս և իւր պարագայից յարմար լինելու յատկութիւնն։ «Վարժութիւն Մանկանցն» ունէր այս յատկութիւնը բայց շէր կատարելագործեալ և յարմար ժամանակիս պահանջմանց։ ուրախ ենք տեսնելով որ նորա հեղինակն ըրած է այն փոփոխութիւնները, զորս կրնար այս Բ. տպագրութեան առթիւ և որք մասամբ կը յարմարին նաեւ մանկավարժական պայմանաց։

Կը մնայ այժմ երկրորդ և կարեւորագոյն պայմանը՝ որ է համբերատար և խնամատուն ուսուցչի մը գոյութիւնն որ գիտնայ օգուտ քաղել դասագրքէն և ըստ այնմ մշակել մանկան միտքը։

Մանրամասնօրէն գիտենք մի քանի գաւառաց նախակրթական վիճակը. ուսուցիչք, խիստ քիչ բացառութեամբ, ամէն ինչ կը յուսան «Վարժութիւն Մանկանցէն» որով ոչ միայն անօգուտ այլ և վնասակար կ'ընեն անոր գործածութիւնը, խեղճ մանուկն ատանդական ընելով և զրկելով նոյն իսկ պարզ ընթերցանութենէ. մինչդեռ սակաւաթիւ վարժարաններու ուսուցիչք, որք գիտցած են գործածել զայն յօգուտ ուսանողին, տեսած են անչուշտ անկէ յուսացուած արդիւնքը։

Այս մասին ուսուցիչք միայն չեն մեղադրելի. մեղադրելի էր մանաւանդ հեղինակն՝ որ գրքին Ա. տպագրութեան մէջ կը զլանար հարկ եղած ձեռնտուութիւնն, այն է՝ ըստ նորագոյն և մանկավարժական երկոց, ընդարձակ և ճոխ ծանօթութիւններ և բացատրութիւններ թէ՛ ուսուցչաց և թէ՛ ուսանողաց համար դասագրոց էջերուն կամ յառաջաբանին մէջ, ի բաւական գործածութիւն դասագրքին։ «Վարժութիւն Մանկանցի» այս տպագրութեամբ հեղինակը տուած է մի քանի հրահանգներ գրքին յառաջաբանին մէջ մանաւորաբար, որք թէեւ հակիրճ բայց կրնան յոյժ օգտակար լինել եթէ չվրիպին դասատուաց աչքէն և լուրջ քննութենէն։

Կը յուսանք թէ հեղինակն չ'զլանար իւր խնամք միւս մասերու համար ալ, որոց եւս Բ. տպագրութիւնները տեսնել կը փափաքինք ի սրտէ։

ԱԲԻԼ Ե. ՍԱՐԿԱՒԱԳԵԱՆ
ԱՓ. Գարահիսար

ԽՕՍՆԱԿ ԵՒ ՅՈՒՍԱԿ

Որք կը հրատարակուէին երբեմն իրբեւ կրօնական թերթ, այժմ դառն դատ կազմուած լինելով կը գտնուին բոլոր գրավաճառաց և ջրավաճառաց քով։ Կին իւրաքանչիւրին հինգ դրուշ։ Պէտք ուրեմն գրեան և գիտել առ Տիմոթէոս էֆ. Գալըգճեան, կազմողաց ի Սուլթան Համամ, թիւ 14, իսկ անվճար թերթերուն գինը զրկել առ Վահան Վ. Պարիզեան։ 6—7

ԱՄՍԱԿԱՆ 5 ՖՐԱՆՔ ՎՃԱՐԵԼՈՎ
ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆ ՄԸ ԿԱԶՄԵԼՈՒ ԵՂԱՆԱԿ
Ա. Տ. ՁՈՒՄՃԱՃԵԱՆԻՆ
10, Խավրար խան, Ղալաթիա

Ձեւամբ և հետեւեալ պայմաններով կարելի է ստանալ լուրջի գրավաճառաց հրատարակութիւնք։ Ներքուստ գրքերը մէջդ յուցակներուն գտնւի են։ Վճարմունք կը լինին ԱՄՍԱԿԱՆ 5 ՖՐԱՆԿՈՎ 100 ֆրանքի և անկից պակասի յանձնարարութեանց համար։ 418 10—12

Ս. ՀԷՔԻՄԵԱՆ
ՕՐԻՆՍԴԷՏ ՏՕՄԱՐԱԿԱԼ
25 Ալլանիք խան ի Ղալաթիա, 25
ԳՐԱՍԵՆՍԱԿ ՎԵՐԱԿԱԶՄԵԱԼ

Խմբագրութիւն և Թարգմանութիւն Թուրքերէն, Հայերէն, յունարէն, ֆրանսերէն, իտալերէն, անգլիերէն, գերմաներէն, Հոլլանտերէն, սուերէն, պուլկարերէն, ռուսերէն, պարսկերէն և բոլոր թուղթերէն լեզուներով։

Խմբագրութիւն գաղտակաց, տեղեկագրաց և առեւտրական գրոց վրայ։

Դասախօսութիւնք տօմարագիտութեան, լեզուաց և ազգագրութեան։

Գրասենեակը բաց է ամէն օր՝ կիրակի՝ և մեծ տօն օրերէն զատ։ 462 7—12

ԻԹԱԼ ԴԻՍՈՒՀԻ ԹՕԿԷՆՈՒՐԿԻ

Այն պատմական վէպն, որոյ դիւցազնուհին ընկերական ճշմարիտ սիրոյ, մաքուր բարոյականի, քրիստոնեավայել անրիծ կենցաղի, հրեշտակային անմեղութեան, անչէջաշար սրտի, վեհ հոգւոյ եւ ջերմեռանդ կրօնասիրութեան տիպար մը կը ներկայէ, թարգմանած է ի Գերմաներէնէ հանգուցեալ Գաբրիէլ էֆ. Գրասէրեան։—կը վաճառի ի գին 100 փարայի ջրավաճառ Պօղոս և Յակոբ ազաներու խանուքը։ 3—10

ՏՕՔԹՕՐ Գ. ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ

Սկիւտարէն փոխադրուած է ի Բերա Պէյքեար փողոց թիւ 9

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱՑԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՒՅԹ Անգլ. Ոսկի 1.000,000

"ՓԻՆԻՔՍ"

Հիմնեալ ի Լնտրն յամին 1782

ՓԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւելքան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետէրերը Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՓԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 16,000,000 Անգլ. ոսկւոյ գումարն զոր յարդ վճարած է հրդեհի ենթարկուածներու համար։

6

ՓԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակին՝ կոյս ուռածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ սակագրելոցս, որք ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոյց կրած ենթաներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. միակ գործակալք ի Պոլիս և ի Շրջակայս
Թիւ 12, Սանտալճը խան, Գալաթիա, Աւստրիական թղթատան վերեւ։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԳ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ ֆռանք 8,000,000
Պահեստի դրամ ցվերջ յունիս 1889 » 5,604,722
Տարեկան հասոյթ » » » 12,773,779

Ընկերութիւնս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք։

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՖՈՒԱՆՔՖՈՐԹՈՒԱԶ

ԾՈՎԱՑԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ ֆռանք 6,250,000 Պահեստի դրամ ֆռանք 1,270,300

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և գրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք։ Սոյն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկերութիւնս միացած է եւրոպեան 13 լուրջ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլուխն ու պահեստի դրամն է Աւելի քան 100,000,000 ֆռանք

Լիազօր ներկայացուցիչ հայայն Թուրքիոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, Անանիատիս խան. 11

ԾԱՆՕԹ—Ցեառք Ներսէսեան Հայր և Որդի, Ընկերութեանցս Պոլսոյ դրամատէրերը, լիակատար ՎԱՐԿ ու ՀՐԱՀԱՆԳ ընդունած են վճարելու անմիջապէս այն ամէն վնաս, որոյ հարիւր հատասուած է և վաւերացեալ Ընդհ. Գործակալութենէն։

ՎԵՑ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆՔ ԿԱՏԱՐՈՒԱԾ
ԿԸ ՄՆԱՑ ՏԱԿԱՒԻՆ

ԵՕԹԸ ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ ԾԱՀԵԼԻՔ
ՊԷՎԻԼԱՔՈՒԱ ԼԱ ՄԱՁԱՅԻ

Պարգեւաւոր պարտատոմսերով

Երաշխաւորեալ իտալական պետութեան արժէթղթով որք Աւանդից և Փոխատուութեանց Արքայական Մնաւորին յանձնուած են թիւ. 2,504 և 14,614 ստացագրերու համաձայն

Այս ՊԱՐԳԵՒԱՒՈՐ ՆՈՐ ՊԱՐՏԱՏՈՄԵՐՔ Պէվիլաքուա լա Մաձայի վերակազմեալ փոխատուութիւն, հաստատուած են Իտալիոյ Միավորեալ Թագաւորին 1888 յունիս 1 թուականի հրովարտակով։

Փոխատուութիւնը կը բաղկանայ 32,810,000 ֆրանք դրամագլուխէ, բաժանեալ 2,452,000 պարտատոմսէ։ Ընդլայն է 115 վիճակահանութիւններով՝ 1889 մարտ 30էն մինչև 1938 դեկտեմբեր 31 այս 115 վիճակահանութեանց մէջ պիտի շահին

25,301 դրամներու դրամատոմս՝ 8,209,000 ֆր. արժէքով

Ասկից հանելով գոյացուած վեց վիճակահանութիւններու կը մնայ տակաւին շահելիք 7 միլիոնի պարգեւ։

Իտալական կառավարութիւնը 1888 յունիս 7 թուականի նախարարական գրկոցագրով հաստատած է Պետական Արժէթղթոց առանձին, իբր լիուլի բնական ապահովիչս համար փոխատուութեան գործառնութիւնը։ Առ այս, Աւանդից և փոխատուութեանց Արքայական Գնաուն կը ամէն վիճակահանութիւնէ յետոյ Իտալիոյ Փոխատուութեան Ազգայն Գանձարանէն կը յանձնէ այդ արժէթղթոց տակաւ, պարգեւներուն վճարումն և արժէթղթոց գլխավորը ապահովելու համար։

Վերջին վիճակահանութիւնը տեղի ունեցած 1889 դեկտեմբեր 31ին, 500,000 ֆրանքի գլխաւոր պարգեւով մը, և 1890 մարտ 31ին՝ 250,000 ֆրանքի գլխաւոր պարգեւով մը։

ՏԱՐԻՆ ԶՈՐՍ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆՔ

1890ին — 1891ին — 1892ին

Մարտ 19|31ին — Յունիս 18|30ին — Սեպտեմբեր 18|30ին — Դեկտեմբեր 19|31ին

ՊԷՎԻԼԱՔՈՒԱ ԼԱ ՄԱՁԱՅԻ ՊԱՐՏԱՏՈՄՍԵՐՈՒՆ ԳԻՆՆ Է

1 պարտատոմս 15 Ֆրանք—10 պարտատոմս 145 Ֆրանք—100 պարտատոմս 1,400 Ֆրանք

ՊԷՎԻԼԱՔՈՒԱ ԼԱ ՄԱՁԱՅԻ պարտատոմսերը ի սուս վճարելի են, հեռաւոր ամէն ժամանակ փոխանցելի են և դիւրաւ կը վճարուին։

ՊԷՎԻԼԱՔՈՒԱ ԼԱ ՄԱՁԱՅԻ պարտատոմսերը կը կրեն Իտալիոյ Միավորեալ Թագաւորին ստորագրած հրովարտակին պատճէնը, արքայական պատուիրակին ստորագրութիւնը, իտալական կառավարութեան հսկողութեան դրոշմն և վիճակահանութեանց յատականները։

Վիճակահանութիւնը տեղի կ'ունենան ի Հռոմ, Միլանոյ Նախարարութեան մէջ, Իտալիոյ Ազգային Գանձային Խնամք որ փոխատուութեան վարչ. անուանած է օրէնքն. ի ներկայութեան Արքայական պատուիրակին, որ պաշտօն ունի հսկել փոխատուութեան և վիճակահանութեանց գործառնութեան, յոգնաւ արժէքաց։

ԴԼԽԱՒՈՐ ՊԱՐԳԵՒՆԵՐ

500,000 ֆրանք	250,000 ֆրանք	30,000 ֆրանք
400,000 »	200,000 »	20,000 »
300,000 »	50,000 »	6,000 »

և նուազ կարեւոր ուրիշ շատ պարգեւք, ընդ. ամէնը 25,301 պարգեւք։

Պարգեւով կամ պարզ գլխավարով շահած պարտատոմսից վճարումը կը լինի Իտալիոյ Ազգային Գանձարանին, իւրաքանչիւր վիճակահանութենէն ամիս մը յետոյ։

Ըստ որում արժէքներու ամփոփութիւնը 32,000,000 ֆրանքի դրամագլուխ մը կը ներկայացնէ, եւ պարգեւներուն գումարն ալ 8 միլիոնը կ'անցնի, մեծաւորապէս շահելու հաւանականութիւնը 4 ի դէմ 1 է։

Արժէթուղթք ինչպէս և վիճակահանութեանց ցուցակք կը գտնուին ԻՍՏԷՐՆ ԷՃԷՆՍԻ, Քարաքէոյ, Տէյիրմէնի խան, 14, Կ. Պոլիս։ 37 6—16

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԳԱՌԼԸՄԱՆ ԵՒ ՊԼՈՒՄՊԷՐԿԻ

Ղալաթիա Պէօյիւք Միլլէթ խան, միջազգային թղթատարարատան վերևի յարկը

Այս նշանաւոր գործատունն, որ արժանաւոր համարում մի ստացած է իւրմէ, այս ամրան եղանակին առթիւ իւր վաճառքներու քանակութեան վրայ յաւելումներ կը նէ, որ արդէն բազմաթիւ է Ֆրանսական, Անգլիական, Գերմանական եւ Զուիցերական բերքերու զանազան տեսակներով։

Հետեւապէս իւր բուն գործարանին ապրանքներուն վրայ որ, են ամէն համար ամէն տեսակ ճաշակներու, բանուածք, եր. ապագեղեցիկ, քսուրներ, թաշկինակ, սեղանի պիտոյք, լաստիկ, լաստիկներ, առանձնք, գիլանել կամայ սրբիրդայց և փոքր աղջկանց համար զարդագործաներ, ունեցած է ուրիշ տեսակ անթիւ նիւթեր բոլորովին ընտիր տեսակի։

Հաստատուց գործատունը կը գրաւէ մանաւանդ այն վայելչագոյն և զանազան տեսակ վերարկուներն և մաքիներն կամայ տիրոջոց և ազգայոց, որք, ուրեք ալ փոքրի ծրարներուն կամայ նամակով ուղղելիութեամբ յորդեցուն։

Ասելիքս մի քրան է նաև ապարանուած զգեստներու պատրաստութեան ներքուստ թեան վրայ որ արդէն օրէ օր տիրած, և իւր ընդարձակ ստենաւորներն շնորհիւ կրնայ կատարելապէս գոհացնել բոլոր իւր յանձնարարողները նոցա ճաշակին ու բաղձանաց համեմատ ի գործ դնելով թանկ որ ապրանքներ։ Կը գտնուի նաև մինչեւ 16 տարեկան ազգայոց համար ամէն տեսակ զգեստներ բոլորովին իսկ չափաւոր գներով։ Կը ծախուին մեծ եւ փոքր քանակութեամբ։

ՍԱԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ 2ԿԱՏ 101

ՄԱԴՊՈՆ

ԿԻՍԱՀԻՊԼԸՐ

ՀԱՆԳՈՒՑԻՆ ԲՆԱԿԱՆ ՋՈՒՐ

Կալաքարային թթուաւոր ադիւր ամենամաքուր

ՍԵՂԱՆԻ ԼԱՐԱՑՈՒՑ, ՆԻ ՀՈՎԱՐԱՐ ՀՈՍԵԼԻ

Հաղթուս, խռչոփոյի թորքարմանց, ստամոքսի և ուղեաց համար յանձնարարեալ։

Հայնրիխ Մադդոնի, Գարլսպատ և Վիեննա 47

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԻՆ

Եդրիւ-եկ-Մէրէյ, կ. Գուլդ և Օսթուալ Գրիթ-Թոմասոսի Գրիթ

Անուանք	Թոնաժ	Անուանք	Թոնաժ	Անուանք	Թոնաժ
Ալպանս	2000	Ֆիլատելֆիա	1600	Բարբերոն	3200
Անթէլ	3000	Կարլիլ	5500	Բանուար	1700
Աբոլլո	5500	Լիգանս	2200	Բրիսթոլ	1500
Արկտիկ	1300	Կոլտ	1000	Բոլդ	1000
Ատլանտիկ	4000	Կրոնոս	2200	Գանգես	2800
Գասանս	3000	Հարբ	2000	Դանիմարկ	4400
Գորտոնիս	2200	Հիսպանիա	3000	Դանիոլդ	3200
Գլասգոյ	2000	Հնդուս	7000	Օլդ	3000
Գրիֆիսը	8800	Հումպերտ	1200	Սամէ	3000
Դէլֆոս	2600	Լանգտոն	1000	Սարտոն	3500
Դանիոս	2500	Ճիրնս	2300	Պարէրնս	4000
Դանէ	2100	Փէլոս	2000	Ռանդիսկ	8200
Դագոս	2000	Քոլրիճ	4200	Պարիս	2000
Գոսս	2000	Քոմոս	2200	Ս Լուի	2000
Զէրսկ	1000	Լէս	2000	Սարենս	4800
Գլոր	4000	Լէբրանֆ	4500	Թ. Ուիլսըն	3000
Գոլբրաս	8400	Լիվրնս	3000	Թուրս	1200
Տիգս	2500	Մարս	1500	Թոշիս	2800
Տամինս	1800	Մարինկ	4800	Թորբիսա	900
Տուրս	4100	Մարգարիտ	6500	Ուրպին	5000
Տրարս	2000	Միլս	2000	Վալթուրս	5000
Տայնամ	1100	Մուրիս	3100	Եկս	3600
Էյսորաս	3000	Նիլս	2000	Զէնրա	1000
Էլէքթրս	3200	Օրլանս	3000	Տիթանիան	200
Էրսթա	2600	Սիթիլլ	5000	Ֆրանկ	200
Տալբոտ	800	Դրանս	4100	Զէրս	140
Ֆիսս	1700	Օդդս	2000	Վոստրիս	120
Լիմիրրի Մոնարք					8000
Ֆրրմիրի Մոնարք					8000
Լիմիրի Մոնարք					8100

Մասնաւոր շոգենաւը, նաւապետ Ճոնսըն, ամսոյս 6ին մեկնած է Հալեն ընդհանուր վաճառքով և 22ին ասա կ'ապասուի։

Սէրինդ՝ շոգենաւը, նաւապետ Քոլման, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հալ։

Ուղեւորներու համար ուն դիմումներ կ'ընդունի

Դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ եւ ՈՒԹՍՈՆ
Գալաթա։
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա 156

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՑ

Ոչ-ոմիզ Եդիս-ոնդ-ոմ կը բերնի Լիվերբուլ և Ամերիկա

Անուանք	Թոնաժ	Անուանք	Թոնաժ
Ումբրիա	7718	Գասպիանիա	4841
Եդրոպիա	7718	Գալիոնիա	4535
Իբերիա	7391	Սամարիա	2574
Ուրանիա	7268	Մարաթոն	2102
Սամարիա	5587	Ալգերիա	2393
Սկիթիանիա	5517	Սարակոսա	2165
Կալիֆորնիա	4809	Թարիֆա	2246
Սկիթիա	4557	Բալտիրա	2144
Ալբերտ	2143	Թրինիտատ	1899
Վենատ	1876	Մարգարիտ	1855
Շերբուրգ	1614		

Մաշտոցի շոգենաւը, նաւապետ Սքիֆլնս, Օսեսայէ ասա դառնալով մայիս 16ին անմիջապէս Լիվերբուլ պիտի ուղեւորի ուղղակի։

Մարտին շոգենաւը, նաւապետ Քինկ, Լիվերբուլէն ասա կ'ապասուի մայիս 23ին։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ ֆորթոպոր
Thomas C. Joly
Թիւ 1, Քիւչիւք Հալիլ փաշա խան, Ղալաթիա 196

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒԲԵԱՆ

Ն. ԲԱՐԷԼ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիոյ և Բոլիսի ֆոլ-խանապարհ

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յատակիկայ շոգենաւն է Անդրէլ որ մայիս 14ին Մարսիլիայէն և մայիս 21ին կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յատակիկայ շոգենաւն է Անդրէս որ պիտի մեկնի մայիս 13ին։

Բարիզ Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով։

Ա. կարգ 300 ֆրանք
Բ. » 220 »

Ուղեւորներ և բեռներ ընդունելի

Նաւագնացքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմիլ առ գործակատարն
ԹԻՄՈԹԷ ԲԸՂՈՒԼ
Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միլլէթ
Մոմհանէ փողոց, Թիւ 14 371

Գրատնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ

ՄՈԴԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

Դոր գիւտ մազերուն գոյնը փոխելու համար մէկ երկու անգամն, առանց ուրիշ նիւթի գործածութեան և կամ լուացքի։

ՇԱԳԱՆԱԿԱԳՈՅՆ ԿԱՄ ԲՆԱԿԱՆ ԿԱՏԱՐԵԼԻ ՍԵՒԻ

Բազկացեալ միայն աբրամանիէ և խատրու հիւթէ։ Ապիտակ կամ կարմիր մազերն անմիջապէս կը փոխուին պայծառ լաջուանկագոյն կամ թանձր սեւ։

ԳՈՐԾԱՌԱՄԱՆ ԵՂԱՆԱԿԸ

Իրուսալէ հարնելը գործածելի տասը և փոքր քանակութեամբ հեղուկէն դնել սկաւառակի մը մէջ, յետոյ բարակ պրուշի սանտրով մը կամ այլ հեղուկին մէջ թրջած սպունգով մը թեթեւ կերպով մազերուն վրայ անցուցնել գոյն, այնպէս որ ամբողջ մազերը թրջին։ Ապա գլուխը ոչ պահել, մինչեւ որ հեղուկը չոգիանայ։ Բոլոր մազերը մեկ չլլալով, ամանք մեկ երկու գործածութեան պէտք ունին, այլոց համար մեկ անգամէ բաւական է։ Եթէ մեկ, երկու անգամն աւելի գործածուի, գոյնն աւելի թանձր կելլայ։ Անգամ մը որ ուզուած գոյնը ձեռք բերուած է՝ գոյնն ապրիներով պահելու համար կը բաւէ երեք չորս շաբաթն անգամ մը հեղուկին գործածել։ Նոյն եղանակը գործածելու է մազերուն շեղայ գլուխը լուսոյ գործածութիւնէն առաջ կամ ետքը։ Մինչեւ գնդերն եւ ձեռքերը լուսոյ ի գործածութիւն մը ապրելով, ոչ գլուխն քսելու է այդ ներկին մէջ թրջելու թրջուած սպունգ մը, և ուզուած ոչ գեղեցիկ յատակ կարգալ անմիջապէս։

ԳԻՐԼԵՆԵԼԷՆ ՀԳԻՒՐԻՆ ԱՅԱԼ

Միակ գեղ. գեղանոցի Է. ՍՄԻԹԵԱՆ Գ. ԳԱՐԻԹԵԱՆ, ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԴԷՆՈՒՈՎ ՄԹԵՐԱՆՑԻ. Վերոյիշեալ Գանձանակին քով, կայսրական Ղալաթիա Շէնչիլի Թրամաւայէն, Թիւ 95 և 97, Ղալաթիա։ 63

ՈՍԿԵԱՏ ԵՒ ԱՐՄԱՏԵԱՆ ՎԵՑ ՄԻՏԱՆ

ԱՄՄԱՏԱԿԱՆ ԲՈՒԺՈՒՄՆ

ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԳԱՏՈՒՈՑ Վ. ԿԱՅԱԿԱՆ 1872 ՓԱՐԻԶ

ՏԻՒՌԱՆԻ ԳԻՆԻ

88

Ֆրանսացի և տարբ բժշկաց 4,000է աւելի ներբողական վկայութիւնք կ'ապացուցանեն ազդեցութիւնն այս գինիին, որ Ալիքանթէի գինիին չափ ախորժահամ է։

Կեդրոնատեղի՝ ԺԱՆՆԻ ՍԻ ԺՈՒՏԱՆ, 1, կամուրջի հրապարակ, Պոլիս

ՆՈՒՊԻԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

Իրար յաջորդաբար և ներկելու համար կոշիկներն որք առաջին անգամն կը փայլին, առանց խոզանակելու դիպ ունենալու։ Այս փայլն, որ նշանաւոր պարտութիւնն մ'ունի, ամբողջ շաբաթ մ. կը տեւէ։ կոշիկներն ամրանալի կ'ելլ ջուրի և խոնաւութեան։ Տեղիք կամ ուրիշ ապակներ թափանցիկ կ'ելլ ջուրի և խոնաւութեան։ Տեղիք կամ ուրիշ ապակներ գիւրաւ կը վերանային թրջած լաթով մը, առանց փոխելու ներկին փայլը կամ գոյնը։

Այս ներկը կը յարմարի արանց և կանանց ամէն տեսակ կոշիկներու։ կարելի է գործածել գոյն նորոգելու համար համարգութեան կաշեներու։

Գործածման եղանակ. Ներկելի առարկայն խնամով սրբել, այնպէս որ հին ներկէն հեռաց լլնայ։ Ապա փայլուն հեղուկին քսել, կամ՝ ապակեայ սանտրով մը կամ վրձնով։ Թրջուած մակերեսին թեթեւն կը չորանայ։

Զգուշանալ հեղուկներն։

Ընդհանուր կեցրանատեղին է ԷՍՄԻԹԵԱՆ Գ. ԳԱՐԻԹԵԱՆ, Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Գալաթա, Գալաթասարայի քով, կայսրական Ղալաթիա Շէնչիլի Թրամաւայէն, Թիւ 95 և 97, Ղալաթիա։ 7

ԴԱՄԻԱՆՈՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

211, Կ. ՊՈԼԻՍ ՄԱՀՄՈՒԴ ՓԱՇԱ 211

Գատիւ ունի ծանուցանել իւր բազմաթիւ յաճախորդաց թէ, իւր խանութին մէջ կը պատրաստուին թէ՛ արանց և թէ կանանց յատուկ ամէն տեսակ գեղեցիկ կոշիկներ Ֆրանսական նիւթերով և Ցիրանսայէ բերուած վերջին նորաձեւութեանց համապատասխանող օրինակներու համաձայն։

Պատրաստուած կոշիկները հեռաւոր վերջին գներով կը վաճառուին։

Գոթին կալոշ	ՂՐ	95
Գոթին	»	67
Մոյկ	»	150
Սկարբին	»	52
Պալատական կալոշ	ՂՐ	45
Կանանց մուճակ	»	40
Կանանց սկարբին	»	45

991